MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS

AGNĖ GASPERAVIČIŪTĖ

TARPUSAVIO RYŠIŲ TARP KORUPCIJOS IR GYVENIMO KOKYBĖS VERTINIMAS EUROPOS SĄJUNGOS KONTEKSTE

Magistro baigiamasis darbas

Vadovė

Prof. dr. R. Remeikienė

VILNIUS, 2021

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS

TARPUSAVIO RYŠIŲ TARP Kkorupcijos IR GYVENIMO KOKYBĖS VERTINIMAS EUROPOS SĄJUNGOS KONTEKSTE

Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas

Studijų programa 6211LX065

Vadovė

Prof. dr. R. Remeikienė

2021 04 30

Recenzentas

2021 04 30

Atliko

FVvmis19-1 gr. stud.

A. Gasperavičiūtė

2021 04 30

VILNIUS, 2021

TURINYS

ĮVADAS 6
1. KORUPCIJOS IR GYVENIMO KOKYBĖS TARPUSAVIO RYŠIŲ TEORINIAI ASPEKTAI .. 8
1.1. Korupcijos koncepcijos teoriniai aspektai 8
1.1.1. Korupcijos klasifikavimas 11
1.1.2. Korupcijos priežastys 13
1.1.3. Korupcijos suvokimo indekso vertinimo metodai 15
1.2. Gyvenimo kokybės koncepcija 17
1.2.1. Gyvenimo kokybės samprata 19
1.2.2. Gyvenimo kokybės veiksniai 20
1.3. Tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės tyrimai 24
2. KORUPCIJOS IR GYVENIMO KOKYBĖS TARPUSAVIO RYŠIŲ TYRIMO METODOLOGIJA 29
3. KORUPCIJOS IR GYVENIMO KOKYBĖS TARPUSAVIO RYŠIŲ VERTINIMAS EUROPOS SĄJUNGOS ŠALIŲ KONTEKSE 36
IŠVADOS IR SIŪLYMAI 49
LITERATŪRA 51
ANOTACIJA 56
ANNOTATION 56
SANTRAUKA 58
SUMMARY 59
PRIEDAI 60

LENTELĖS

1 lentelė. Korupcijos apibėžimai 8
2 lentelė. Korupcijos formos 12
3 lentelė. Tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės tyrimai 25
4 lentelė. Šalių įstojusių į Europos Sąjungą grupės 30
5 lentelė. Koreliacijos stiprumo interpretacija 33
6 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir vidutinio pajamų lygio 36
7 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir užimtumo lygio 39
8 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir nusikalstamumo lygio 42
9 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir gyventojų skaičiaus pagal išsilavinimo lygį 44
10 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir GINI indekso 46
11 lentelė. Gauti hipotezių rezultatai 47

PAVEIKSLAI

1 pav. Korupcijos reiškinį tiriančių autorių grupės 9
2 pav. Korupcijos kategorijos..... 11
3 pav. Korupcijos priežasčių grupės 13
4 pav. Korupcijos suvokimo indekso tyrimų šaltiniai..... 16
5 pav. Gyvenimo kokybės apibrėžimai 18
6 pav. Gyvenimo kokybės tyrimų kryptys 18
7 pav. Gyvenimo kokybės rodikliai 21
8 pav. Tyrimo eigos schema..... 29
9 pav. Vidutinis pajamų lygis šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1973 – 1995 metais 37
10 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1973 – 1995 metais .. 38
11 pav. Užimtumo lygis šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m. 40
12 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m..... 41
13 pav. Nusikalstamumo lygis šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 m. 42
14 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 m..... 43
15 pav. Gyventojų skaičius pagal išsilavinimo lygį (%) šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 m..... 45
16 pav. GINI indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007 – 2013 m..... 46
17 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007-2013 m. 47

ĮVADAS

Temos aktualumas. Korupcija šalyje yra vienas iš gyvenimo kokybės veiksnių išorinėje aplinkoje. Tyrimai ir literatūra nurodo, kad šalys, turinčios demokratines tradicijas, žmogaus teises ir laisves, yra atviresnės aukštai gyvenimo kokybei nei totalitarinių režimų šalys, nestabili politinė padėtis, klestinti korupcija ir piktnaudžiavimas viešosiomis paslaugomis asmeniniais tikslais. Kuo mažesnė korupcija valstybėje, tuo daugiau priežasčių įgyvendinti socialinių fondų perskirstymo efektyvumo ir skaidrumo principus, o tai teigiamai veikia gyventojų pasitenkinimą vyriausybės politika ir kartu atspindi jų požiūrį ir elgesį. Korupcija stabdo ekonomikos augimą ir daro poveikį verslo operacijoms, užimtumui ir investicijoms. Korupcija taip pat sumažina pajamas iš mokesčių ir įvairių finansinės pagalbos programų efektyvumą. Plačiajai visuomenei aukštas korupcijos lygis mažina pasitikėjimą teise, teisine sistema bei pačia gyvenimo kokybe (sveikatos priežiūra, prieiga prie infrastruktūros, švietimas ir kita).

Gyvenimo kokybės sąvoka yra labai plati ir daugialypė, neturinti vieno sutarto apibrėžimo. Ši sąvoka apima įvairius žmogaus gyvenimo aspektus (sveikatą, socialinę gerovę, psichologiją, gyvenimo lygį). Gyvenimo kokybė tampa pagrindiniu šalių valdymo ir strateginio planavimo tikslu bei politikos veiksmingumo rodikliu. Dažniausiai gyvenimo kokybė matuojama bendrojo vidaus produkto, tenkančio vienam gyventojui dydžiu, tačiau dabar vis dažniau manoma, kad šis rodiklis nėra tinkamas gyvenimo kokybei atspindėti. Vertinant gyvenimo kokybę, akcentuojami rodikliai, kurie atspindi ne valstybės vystymosi lygį, o socialinę situaciją valstybėje. Orientuojamasi į pajamų, užimtumo, sveikatos, mokslo, laisvalaikio, fizinio bei ekonominio saugumo, bendrųjų gyvenimo sąlygų rodiklius.

Dauguma tyrinėtojų mokslinėje literatūroje šia tema atlikus tyrimus nustatė, kad egzistuoja ryšys tarp gyvenimo kokybės ir korupcijos, tačiau dėl priežastingumo problemos jis yra sunkiai paaiškinamas. Tyrinėtojai Enste ir Heldman (2017) atliko tyrimą, kur buvo skaičiuojama kelių Europos šalių GINI indeksas pagal korupcijos lygį. Buvo nustatyta, kad ryšys egzistuoja ir pagrindinės korupcijos sferos yra valdžios, demokratijos ir politinės sistemos dydis bei struktūra, šie veiksniai labiausiai lėmė moterų užimtumą rinkoje. Gupta, Davoodi ir Alonso-Terme (2002), remiantis Jungtinių Amerikos valstijų duomenimis, teigia, kad korupcijos poveikis pajamų nelygybei ir skurdui yra žymus. Apklausos tyrimo metu autoriai pasigedo ryšio tarp skaidrumo ir gyvenimo kokybės, nors buvo įsitikinę, kad šis ryšys akivaizdus jau ilgą laiką. Europos Sąjungos kontekste tyrėjai Remeikienė, Gasparėnienė, Chadyšas ir Raistenskis (2020) atliko tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir pasirinktų gyvenimo kokybės veiksnių tyrimą sudarant daugialybės regresijos analizės modelį. Tyrimas atskleidė, kad tarpusavio ryšiai tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės veiksnių egzistuoja ir, kad norint sumažinti korupciją, reikia telkti dėmesį į šias gyvenimo kokybę atspindinčias sritis: švietimą, sveikatos apsaugos sistemą ir bendrą

ekonominę situaciją šalyje. Pastebėta, kad gauti šių tyrimų rezultatai yra nevienareikšmiški ir stokojama tyrimų, kurie apimtų kuo daugiau veiksnių nusakančių gyvenimo kokybės ir korupcijos rodiklius.

Darbo objektas - korupcijos ir gyvenimo kokybės ryšys Europos Sąjungos šalyse.

Tyrimo tikslas – įvertinus korupcijos ir gyvenimo kokybės rodiklių tarpusavio ryšius Europos Sąjungos šalyse suranguoti Europos Sąjungos šalis pagal tarpusavio ryšių stiprumą.

Tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

1. Išanalizuoti korupcijos ir gyvenimo kokybės tarpusavio ryšius teoriniu aspektu;
2. Pateikti korupcijos ir gyvenimo kokybės tarpusavio ryšių vertinimo metodologiją;
3. Atlikti korupcijos ir gyvenimo kokybės tarpusavio ryšių vertinimą Europos Sąjungos šalyse.

Tyrimo metodai. Palyginamoji ir sisteminė mokslinės literatūros analizė, antrinių statistinių duomenų lyginamoji ir loginė analizė, koreliacinė - regresinė analizė.

Tyrimo ribotumas. Nusprendus atlikti statistinių empirinių duomenų analizę, buvo prieinamas tik vienas korupciją atspindintis indeksas – korupcijos suvokimo indeksas. Kiti korupciją atspindintys rodikliai Europos Sąjungos šalyse nekaupiami. Tyrimas bus atliekamas remiantis 2012 - 2019 metų rodiklių duomenimis, nes už ankstesnį laikotarpį bazėse duomenys nėra kaupiami.

Pirmoje darbo dalyje analizuojama korupcijos bei gyvenimo kokybės samprata, kategorijos, priežastys bei padariniai. Aiškinamasi požiūriai į korupciją ir gyvenimo kokybę. Šioje dalyje taip pat aptariami šių reiškinių veiksniai.

Antroje darbo dalyje sudaroma tyrimo metodologija, kuri yra reikalinga atlikti tyrimui. Taip pat pateikiama tyrimo seka. Šioje darbo dalyje apibrėžiamas tyrimo objektas, laikotarpis, nustatomi metodai, kuriais remiantis bus vertinami ryšiai tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės rodiklių Europos Sąjungos šalyse.

Trečioje darbo dalyje vadovaujantis antroje darbo dalyje pasirinkta metodologija, tiriami korupcijos ir gyvenimo kokybės ryšiai Europos Sąjungos šalyse. Atliekama analizė bei gautų rezultatų vertinimas.

1. KORUPCIJOS IR GYVENIMO KOKYBĖS TARPUSAVIO RYŠIŲ TEORINIAI ASPEKTAI

Nuo seno yra manoma, kad korupcijos socialinis fenomenas egzistuoja nuo tada, kai atsirado valdžia valstybėje. Korupcijos pavyzdžių buvo randama dar ankstyvųjų civilizacijų valdininkų veikloje, kai to meto bylose buvo paminėtas kyšininkavimas.

„Gyvenimo kokybės“ sąvoka istoriškai vystėsi įgaudama daug įvairiausių prasmių. Šis terminas pirmąsyk buvo paminėtas Aristotelio (384–322 m. pr. Kr.) veikaluose, o apie 1960-uosius metus tyrimai gyvenimo kokybės tema įsitvirtino kaip savarankiška tyrimų sritis ir sudarė prielaidas ieškoti įvairių ir tinkamų būdų gyvenimo kokybei tirti (Gruževskis ir Orlova, 2012).

1.1. Korupcijos koncepcijos teoriniai aspektai

Korupcijos sąvoką yra sunku tiksliai apibrėžti, nors tai yra reiškinys, kuris kelia didelę grėsmę teisinei valstybei, demokratijai ir žmogaus teisėms. Šį reiškinį analizuojantys tyrinėtojai negali pateikti universalaus korupcijos apibrėžimo. Pasak Palidauskaitės ir Raudonienės (2004) egzistuoja daugiau nei trys šimtai skirtingų korupcijos apibrėžimų, kurie atkreipia dėmesį į skirtingus reiškinio aspektus. Literatūroje randama įvairių šio reiškinio apibrėžimų, kadangi tai sudėtingas ir nuolat kintantis reiškinys. 1 lentelėje pateikiama keletas korupcijos apibrėžimų:

1 lentelė. Korupcijos apibėžimai

Autoriai	Apibrėžimai
Palidauskaitė ir Raudonienė (2004)	Tai veiksmas ar jų grupė, pažeidžiantys visuomenės interesus; elgesys, nukrypstantis nuo pareigų visuomenei vykdymo; individų ar grupių naudojama priemonė biurokratijos veiksmams paveikti siekiant kuo racionalesnio, greitesnio ar efektyvesnio jų elgesio; elgesys, pažeidžiantis formalius teisinius standartus; visuomenei priimtinų moralinių principų pažeidimas.
Gavelytė (2005)	Korupcija – tai reiškinys, keliantis rimtą grėsmę teisinei valstybei, demokratijai, žmogaus teisėms, pažeidžiantis socialinio teisingumo ir konkurencijos principus, stabdantis ekonominį augimą, mažinantis žmonių pasitikėjimą valstybe.
Banerjee, Mullainathan ir Hanna (2012)	Korupciją apibrėžia kaip biurokrato (arba išrinkto pareigūno) taisyklės pažeidimą siekiant asmeninės naudos.

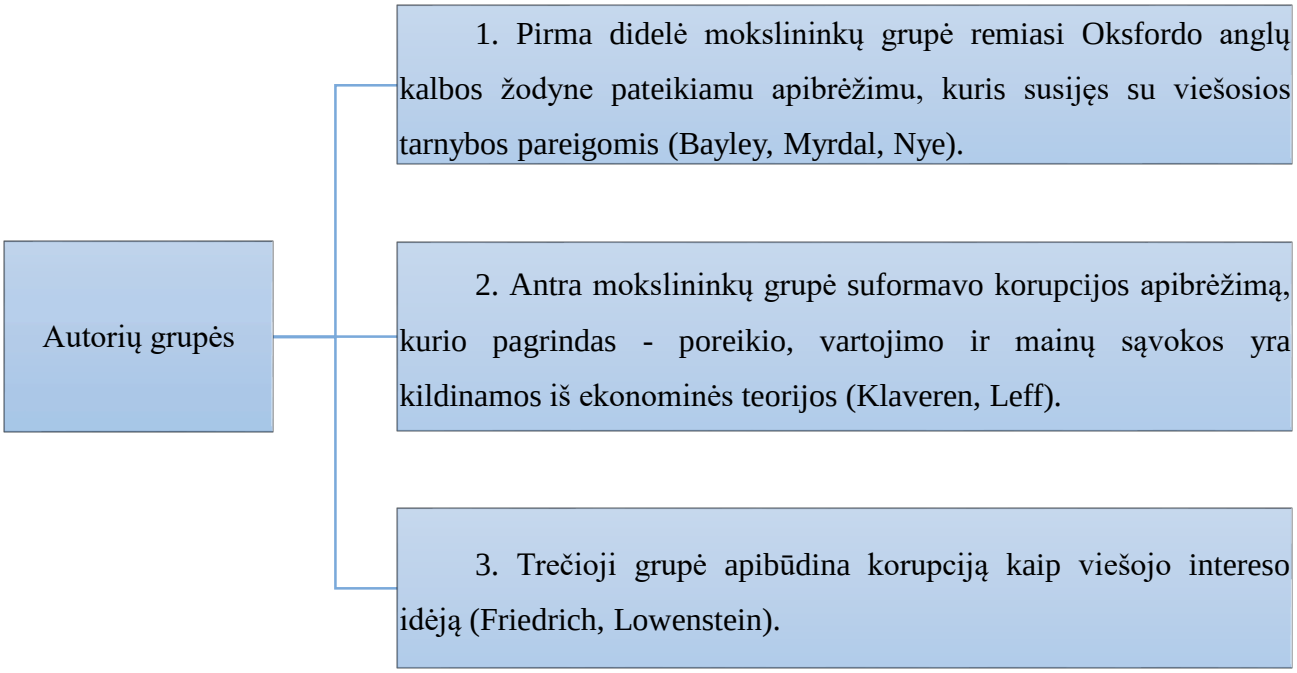
1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

1 lentelės tęsinys

Europos Sąjungos civilinės teisės konvencija dėl korupcijos (1999)	Tai tiesioginis ar netiesioginis kyšio arba kito nepagrįsto atlygio ar pažado dėl tokio atlygio prašymas, siūlymas, davimas ar priėmimas, kuris iškreipia asmens, gaunančio kyšį, nepagrįstą atlygį ar pažadą dėl kyšio ar nepagrįsto atlygio, tinkamą bet kurios pareigos atlikimą ar reikalaujamą elgseną.
Chen (2020)	Korupcija yra nesąžiningas valdančiųjų (vadovų ar vyriausybės pareigūnų) elgesys. Korupcija gali apimti kyšių ar netinkamų dovanų davimą ar priėmimą, dvigubą prekybą, sandorius po stalu, manipuliavimą rinkimais, lėšų nukreipimą, pinigų plovimą ir investuotojų apgaudinėjimą.
Tarptautinių žodžių žodynas (2021)	Tai pareigybinių teisių panaudojimas pasipelnymo tikslais; pareigūno ar politikos veikėjo papirkimas.
Pasaulio banko organizacija „Transparency International“	Korupciją apibrėžia kaip piktnaudžiavimą patikėta valdžia siekiant asmeninės naudos, kuri galiausiai pakenkia visiems, kurie priklauso nuo valdžios pareigas einančių žmonių neliečiamybės.

Šaltinis: Sudaryta autorės

Heidenheimer ir Johnstone (2002, p. 7-9) nurodė, kad plačiąja prasme autoriai, tiriantys korupcijos reiškinį yra skirstomi į tris skirtingas grupes (žr. 1 pav.):

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Heidenheimer ir Johnstone (2002)

1 pav. Korupcijos reiškinį tiriančių autorių grupės

Autorės Piliponytės (2004) manymu, galima paminėti daug korupcijos apraiškų, tokių kaip: kyšininkavimas, nepotizmas, protekcionizmas, klientizmas, neteisėtas lobizmas, neteisėtas visuomenės išteklių paskirstymas ir perskirstymas, neteisėta privatizacija, neegzistuojančių projektų steigimas, neteisėtas rinkliavų kaupimas, mokesčių nuslėpimas, balsų pirkimas, neteisėtas politinių partijų finansavimas ir kita.

Korupcijos reiškinys yra neįmanomas, jei yra tik viena sandorio pusė – norintis duoti kyšį arba norintis jį paimti. Abi šalys visada turi iš to naudos: duodantis kyšį asmuo gauna paslaugą, o kyšio davėjas gauna tam tikrą pinigų sumą ar kitokius sutartus mainus.

Korupcija yra senas socialinis fenomenas, kuris pasireiškia įvairiomis formomis ir turi tendenciją keistis, prisitaikant prie tam tikrų aplinkos pokyčių. Korupcija plyti skirtingo išsivystymo lygio valstybėse, yra būdinga valdžios institucijoms, privatiems asmenims bei organizacijoms. Ilgą laiką buvo manoma, kad palankesnės sąlygos korumpuotai veiklai yra autoritarinėse valstybėse, tačiau tokią nuomonę pakeitė pastaruoju metu senas demokratijos tradicijas turinčiose šalyse iškilę korupcijos skandalai. Valstybėse, kurios yra menkai išsivysčiusios, pavyzdžiui, Afrikoje korupcija dažnai įvardijama kaip šalies atsilikimui ir skurdui įtaką darantis veiksnys (Palidauskaitė, 2015).

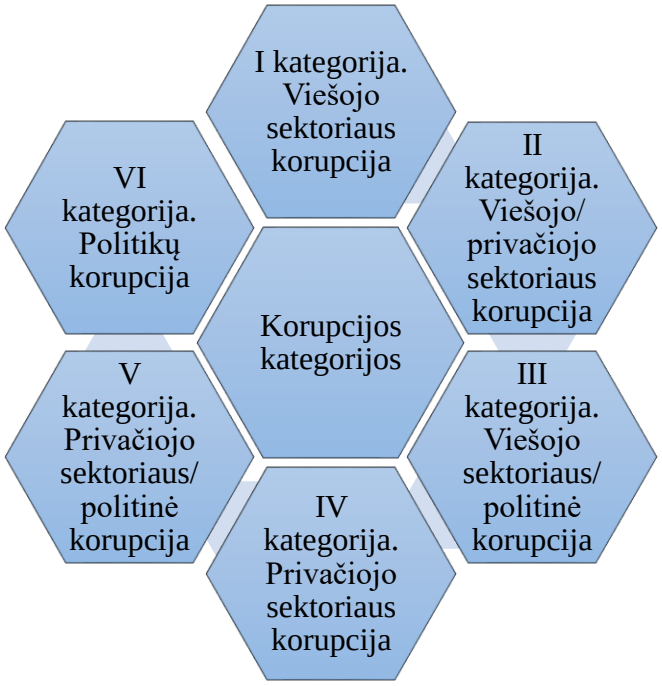
Europos Komisija (2017) nurodo, kad korupcija yra ekonomikos augimo stabdis. Dėl korupcijos ekonomiškai produktyviems rezultatams siekti skirti ištekliai nukreipiami savoms reikmėms, todėl mažėja viešojo sektoriaus išlaidų efektyvumas. Dėl korupcijos taip pat kenčia viešojo sektoriaus biudžetų tvarumas ir atitinkamai mažėja lėšų investicijoms, ypač, kai viešieji ištekliai yra riboti. Esant deficitui, tos skolos dalies, kuri susidaro dėl korupcijos, tvarkymo išlaidos daro papildomą ilgalaikį poveikį viešosioms lėšoms. Apytikriai vertinama, kad vien dėl korupcijos Europos Sąjungos ekonomika kasmet praranda apie 120 mlrd. EUR – tai tik truputį mažiau negu metinis Europos Sąjungos biudžetas.

Kaip teigia Pope (2000) ilgą laiką korupcija buvo laikoma politine problema, tačiau 1999 metais Pasaulio bankas kartu su tarptautinėmis organizacijomis bei Tarptautiniu valiutos fondu atliko tyrimus, kurių metu nustatyta, kad korupcija buvo ir yra globali ekonominė problema, kurios pasekmės – skurdas, finansinės krizės ir žmogaus teisių pažeidimas bei teismų nepajėgumas užtikrinant sprendimus (Palidauskaitė, 2010, p. 267).

Apibendrinant galima teigti, kad korupcija yra senas reiškinys, kurį dėl nuolat besikeičiančių aplinkybių sunku apibrėžti. Pagrinde jis yra traktuojamas kaip reiškinys keliantis grėsmę valstybei, ko pasekoje nukenčia demokratijos principai, žmogaus teisės. Korupcijos problema yra plačiai paplitusi šalyse ir yra svarbu tam skirti daug dėmesio. Korupcijos sampratai plačiau apžvelgti, svarbu paanalizuoti jos kategorijas ir klasifikavimą.

1.1.1. Korupcijos klasifikavimas

Raudonienė (2003) pateikia korupcijos skirstymą į šešias kategorijas (žr. 2 pav.):

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Raudonienę (2003)

2 pav. Korupcijos kategorijos

I kategorija. Viešojo sektoriaus korupcija. Kategorija apimanti pareigūnų ir valstybės tarnautojų sritį, kuomet galima pasinaudoti padėtimi siekiant naudos. Tokį kyšininkavimą yra pakankamai sunku identifikuoti.

II kategorija. Viešojo - privačiojo sektoriaus korupcija. Tai dažniausia korupcijos forma, pasireiškianti privataus asmens ar ūkio subjekto papirkimu. Paprasčiausia forma – kyšis, kur dažniausiai pastebima tarp aukštas pareigas užimančius asmenis, kurie turi tam tikrų įgaliojimų.

III kategorija. Viešojo sektoriaus - politinė korupcija. Yra susijusi su valstybės tarnautojų ir politikų tarpusavio santykiais. Korupcinių mainų turinys yra asmeninio pobūdžio grįžtamojo ryšio paslaugos, kai už atitinkamą elgesį ar paslaugą yra užsitikrinama parama.

IV kategorija. Privačiojo sektoriaus korupcija. Akivaizdžiausi korupcijos plačiąja prasme požymiai privačiame sektoriuje yra ūkio subjektų tarpusavio sutarčių sąlygų aptarimas, kai derybininkas reikalauja neteisėto užmokesčio mainais už reikalingą užsakymą. Tai yra ūkio subjektų korupcija, tačiau neatmetama ir korupcijos pačioje bendrovėje galimybė.

V kategorija. Privačiojo sektoriaus - politinė korupcija. Kiekvienoje šalyje privatusis sektorius nuolat sąveikauja su politiniais veikėjais. Paprasčiausia santykių forma yra tada, kai verslininkas nori tik (daugiau) pinigų, o politikas trokšta (daugiau) valdžios.

VI kategorija. Politikų korupcija. Tai savo arba politinės partijos interesų tenkinimas. Tai gali būti tam tikrų faktų slėpimas, kai esant mainų santykiams yra paveikiami sprendimų priėmimai, viešųjų ir privačiųjų interesų konfliktai.

Vieni garsiausių korupcijos tyrėjų Heidenheimer ir Johnstone (2002) išskiria kiek kitokias korupcijos formas, grindžiamas korupcijos paplitimo dažnio ir egzistavimo laikotarpio kriterijais. Jos nurodomos 2 lentelėje.

2 lentelė. Korupcijos formos

Korupcijos forma	Apibūdinimas
Smulkioji korupcija	Šiai korupcijos formai priskiria tokį valstybės pareigūnų elgesį, kuris nedaug nukrypsta nuo esamų taisyklių ir normų siekiant naudos draugams.
Rutiniškoji korupcija	Šiai korupcijos formai priskiriamos: a) dovanos, kurias gauna valstybės tarnautojai ar partijos ir kurios skirtos gerai valiai vykdyti; b) nepotizmo atvejai (paskiriant pareigas, sudarant sutartis); c) sprendimų priėmimo galios pasinaudojimas pašaliniams darbams; d) įsipareigojimas balsuoti pagal patrono nurodymus.
Įsisenėjusi korupcija	Ši korupcijos forma apima tokias situacijas, kai pareigūnai tikisi atlygio kaip būtinos sąlygos, valstybės tarnautojai toleruoja organizuotus nusikaltimus mainais į neoficialius mokėjimus, valstybės tarnautojai ignoruoja akivaizdžią korupciją.

Šaltinis: Sudaryta autorės remiantis Heidenheimer ir Johnstone (2002)

Atsižvelgiant į tai, kaip tam tikrus veiksmus suvokia elitas ir visuomenė bei kaip visuomenė suvokia korupciją skirtingose politinėse sistemose, Heidenheimer ir Johnstone (2002) taip pat skirsto korupciją į:

- juodąją,
- pilkąją
- baltąją.

Juodoji korupcija. Kai elito atstovų ir visuomenės dauguma tam tikrą veiksmą suvokia kaip korupcinį, tada šis veiksmas priskiriamas juodajai korupcijai.

Pilkoji korupcija. Skiriama, kai nėra aiškios nuomonės apie veiksmus arba nuomonės gali keistis, atsižvelgiant į tai, ar piliečiai yra linkę bausti už tokius veiksmus, ar ne. Kai kurios socialinės grupės, paprastai elitinės, laiko tam tikrą elgesį neteisėtą ir siekia, kad už jį būtų baudžiama, tačiau kitos socialinės grupės to nesiekia. Daugumos nuomonė yra neapibrėžta. Esminiu bruožu būtų galima laikyti, kad elitas būna nepatenkintas, o dauguma visuomenės narių būna abejingi.

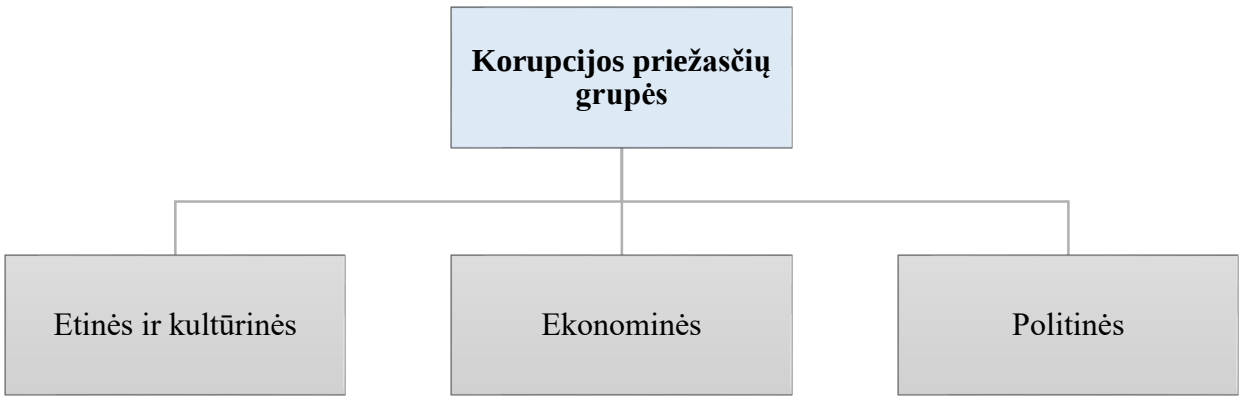
Baltoji korupcija. Tai tokia korupcijos forma, kai tam tikrą korupcinį elgesį toleruoja ir elito, ir visuomenės dauguma. Veiksmai, nukreipti prieš tokį elgesį ne visada sulaukia aktyvaus palaikymo.

Apibendrinant galima teigti, kad korupcijos klasifikacija leidžia atskleisti korupcinių santykių turinį šalies visuomeninio, ekonominio ir politinio gyvenimo srityse. Su korupcija tenka susidurti daugeliui šalies gyventojų, nes tai pasireiškia privačiame sektoriuje, viešame sektoriuje, politikoje. Analizuojant korupcijos kategorijas, galima įsigilinti į dalyvaujančių korupciniuose mainuose asmenų elgesio ypatumus bei taip įsigilinti į šio reiškinio priežastis.

1.1.2. Korupcijos priežastys

Viena iš korupcijos pagrindinių senojoje kultūroje pasireiškiančių priežasčių yra netinkamas sovietmečiu susiformavęs požiūris į žmogaus asmeninę nuosavybės teisę. Kai valstybė siekė likviduoti visas žmonių žemes, o žmonės savo poreikiams naudojo niekam nesakę. Paskui, bėgant laikui, jie bandė paversti savo nuosavybe. Todėl tuo laikotarpiu susiformavo dvi skirtingos korupcijos tendencijos: nomenklatūrinė, kai valstybės tarnautojai save laikė visų žemių savininkais ir jų tvarkytojais. Antroji, kai vykdydavo vagystes iš valstybės, siekiant pagerinti savo asmeninę ar šeimos gerovę (Stasiukevičiūtė ir Vonžodaitė, 2012).

Palidauskaitė (2006) nurodo, kad autorius Morgan pabrėžia korupcijos priežasčių sudėtingumą ir tarpusavio susipynimą bei išskiria tris korupcijos priežasčių grupes (žr. 3 pav.).

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Palidauskaitę (2006)

3 pav. Korupcijos priežasčių grupės

- etinės ar kultūrines (visuomenės moralė, tikėjimų pokyčiai, tradicijos ir naujovės konfliktas);
- ekonomines (privataus sektoriaus korupcijos toleravimas, ekonominės tarnautojų paskatos);

- politines (silpnos politinės sistemos ir institucijos gali skatinti formalių taisyklių laužymą).

Atsižvelgiant į šias paminėtas grupes, autorius Terziev (2017) pateikia tokias priežastis korupcijai:

- žmogaus egoizmas;
- žmogaus silpnybė;
- žinių stoka;
- prastas išsilavinimas;
- geresnio gyvenimo būdo troškimas;
- mažos pajamos;
- nelojali konkurencija;
- politinė demagogija;
- nekontroliuojama galia;
- biurokratija;
- informacijos nebuvimas;
- per daug informacijos;
- taisyklių nebuvimas;
- laiko trūkumas;
- neužtikrinta pusiausvyra tarp teisės, moralės ir teisingumo.

Taip pat autorius Terziev (2017) atsižvelgdamas į Coalition 2000 atliktą tyrimą, išskiria šiuos korupcijos sklaidą skatinančius veiksnius:

- siekimas greitai praturtinti tuos, kurie nėra galingi;
- netobuli įstatymai;
- griežtos administracinės kontrolės nebuvimas;
- maži atlyginimai;
- pareigos persipynusios su asmeniniais interesais;
- teismų sistemos neveiksmingumas;
- moralinė krizė pereinamuoju laikotarpiu.

Palidauskaitė (2006, p. 6) remiantis tyrinėtoju Hankiss nurodo, kad tam tikruose istoriniuose kontekstuose ypač palankios sąlygos korupcijai pasireikšti:

1) žlungant autoritarinei sistemai;

2) pradinio kapitalo kaupimo laikotarpiu, vykstant privatizacijai;

3) kai valdantis elitas ir biurokratija nejaučia vienybės su visuomene (kolonijinės valstybės atveju);

4) bankrutuojančios šalies lyderiai apiplėšia šalį prieš jai žlungant;

5) pereinamuoju laikotarpiu, kai senos taisyklės jau neveikia, o naujos neišsikristalizavo, neįsisąmonintos;

6) naujos laisvosios rinkos šalyse, kur labai stiprus absoliučiai laisvos rinkos suvokimas ir ideologija, o bet koks reguliavimas priimamas kaip socialistinis;

7) hibridinėse visuomenėse, kur laikomasi keleto organizavimosi principų. Jis pereinamojo tipo visuomenes laiko hibridinėmis, nes jose galioja oligarchiniai ir klienteliniai principai, paskirstymas partiniu principu (prekės, paslaugos, privilegijos), kartu su rinkos konkurencija vyksta neformalūs iš anksčiau paveldėti mainai.

Remiantis Europos Komisijos (2017) informacija, verslo aplinkoje korupcija kelia netikrumą, lėtina procesus ir gali lemti papildomas išlaidas. Dėl to atitinkama vietovė tampa mažiau patraukli verslui vykdyti ir atitinkamai mažėja privačių investicijų, mažėja konkurencingumas, o ekonomikos dalyviai negali išnaudoti visų savo galimybių. Korupcija atgraso ir mokesčių mokėtojus nuo mokesčių mokėjimo. Visa tai nulemia didelį poveikį viešojo sektoriaus finansams. Taip mažėja mokestinės pajamos ir viešojo sektoriaus pajėgumas investicijoms. Dėl korupcijos sumažėja išteklių ir tai gali pakenkti socialinei apsaugai ir viešosioms paslaugoms, nes mažėja turimas biudžetas ir prarandamos vienodos galimybės naudotis viešosiomis paslaugomis. Ilguoju laikotarpiu korupcija skatina socialinę nelygybę, žlugdo gyventojį pasitikėjimą valstybe, vyriausybe ir institucijomis. Pasireiškus tam, korupcija gali kelti didelė grėsmę demokratijai.

Korupcijos priežasčių yra daug, tačiau pagrindinė priežastis yra, kad valstybės tarnautojai ar gyventojai siekia asmeninės naudos. Svarbu skirti daug dėmesio korupciją skatinantiems veiksniams bei aplinkoms, kuriose ypač palankios sąlygos šiam reiškiniui plisti. Korupcija gali būti ir viešajame, ir privačiajame sektoriuose, pelną siekiančiose įmonėse bei nevyriausybinėse organizacijose. Pasekmės yra įvairios: ekonominės, socialinės – politinės, valstybinio valdymo organų pasitikėjimo sumažėjimo bei tarptautinių santykių griuvimo su užsienio investuotojais.

1.1.3. Korupcijos suvokimo indekso vertinimo metodai

Korupcijos suvokimo indeksas yra vienas iš labiausiai žinomų korupcijos suvokimo tyrimų pasauliniu mąstu, kuris atskleidžia, kaip pasaulio valstybėms pavyksta kontroliuoti korupciją. Indeksas parodo, kaip šalyje suvokiama valstybės ar savivaldybių tarnautojų ir politikų korupcija. Korupcijos suvokimo indekso vertės rikiuojasi šimto balų skalėje, kur 100 balų žymi labai skaidrią valstybę, 0 – labai stipriai paveiktą korupcijos. Indeksas nustatomas remiantis verslo atstovų apklausomis ir kitais ekspertų tyrimais. Naujausius tyrimo duomenis kiekvienais metai skelbia tarptautinė nevyriausybinė organizacija „Transparency International“.

„Transparency International“ kiekvienais metais parengia metodologiją „Korupcijos suvokimo indeksas“. Metodologijos tikslas yra pateikti duomenis apie platų korupcijos suvokimą šalyse. Tai

sudėtinis indeksas, pasinaudojant verslo žmonių apklausomis ir šalių analitikų vertinimais. Tai susideda iš patikimų šaltinių, naudojančių įvairius atrankos būdus ir skirtingas metodikas.

Duomenis tebėra sunku gauti ir paprastai kelia probleminių klausimų dėl tikslumo. Tarptautinės apžvalgos yra patikimiausia priemonė šalių reitingo sudarymui.

Metodologija pristato gaires, kurios aprašo sprendimų priėmimo procesą dėl korupcijos suvokimo indekso. Gairėse pateikiami kriterijai, kuriuos šaltinis turi atitikti, kad šalies duomenys galėtų būti įtraukiami ir pateikiami „Transparency International Index“ valdymo komitetui. Šiuo procesu buvo siekiama sudaryti galutinį sprendimą įtraukti šaltinius, kurie būtų kuo tikslesni ir skaidresni. Dėl to kiekvienais metais pristatomas sąrašas šaltinių, kurių atliktų tyrimų rezultatai naudojami korupcijos indeksui nustatyti. Paskutiniai duomenys buvo pristatyti 2020 metais, tų metų metodologijoje nurodyta, kad duomenys buvo renkami iš 13 šaltinių (žr. 4 pav.).

Korupcijos suvokimo indekso tyrimų šaltiniai

- Afrikos plėtros banko šalies politika ir institucinis vertinimas (angl. African Development Bank Country Policy and Institutional Assessment) 2018
- Bertelsmann Stiftung tvaraus valdymo rodikliai (angl. Bertelsmann Stiftung Sustainable Governance Indicators) 2020
- Bertelsmann Stiftung transformacijos indeksas (angl. Bertelsmann Stiftung Transformation Index) 2020
- Šalies ekonomistų žvalgybos padalinio rizikos tarnyba (angl. Economist Intelligence Unit Country Risk Service) 2020
- „Freedom House“ tautos tranzitas (angl. Freedom House Nations in Transit) 2020
- „Global Insight“ šalių rizikos reitingai (angl. Global Insight Country Risk Ratings) 2019
- IMD Pasaulio konkurencingumo centro Pasaulio konkurencingumo metraščio Vykdomosios nuomonės tyrimas (angl. IMD World Competitiveness Center World Competitiveness Yearbook Executive Opinion Survey) 2020
- Politinės ir ekonominės rizikos konsultacijos Azijos žvalgyba (angl. Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence) 2020
- „PRS Group“ tarptautinis šalies rizikos vadovas (angl. The PRS Group International Country Risk Guide) 2020
- Pasaulio banko šalies politika ir institucinis vertinimas (angl. World Bank Country Policy and Institutional Assessment) 2019
- Pasaulio ekonomikos forumo vykdomosios nuomonės tyrimas (angl. World Economic Forum Executive Opinion Survey) 2019
- Pasaulio teisingumo projekto teisinės valstybės indekso ekspertų apklausa (angl. World Justice Project Rule of Law Index Expert Survey) 2020
- Demokratijos rūšys (angl. Varieties of Democracy) 2020

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal „Transparency International“ (2020)

4 pav. Korupcijos suvokimo indekso tyrimų šaltiniai

Siekiant, kad šalies korupcijos suvokimo indeksas būtų atskleidžiamas, šalis turi būti įvertinta ne mažiau kaip iš trijų šaltinių. Šaltiniai privalo dokumentuoti savo duomenų rinkimo metodus ir matavimo

metodą, o „Transparency International“ vertina šių metodikų kokybę ir tinkamumą. Pavyzdžiui, jei duomenys bus renkami atliekant verslo tyrimą, „Transparency International“ įvertina, ar tyrimo imties dydis yra pakankamai didelis, kad būtų laikomas patikimu ir tiksliu.

Korupcijos suvokimo indeksas yra sudėtinis indeksas, įvairių tarptautinių apklausų ir korupcijos vertinimų derinys, kurį renka įvairios gerbiamos institucijos. Indeksas remiasi 13 nepriklausomų institucijų, užsiimančių valdymu ir verslo klimato analize, apklausomis, apimančiomis ekspertų vertinimus ir verslininkų nuomonę. Nei vienas iš šių tyrimų nebūna užsakytas „Transparency International“.

Visi minėti šaltiniai taiko savo metodikas vertinti šalyje esamą korupcijos suvokimo indeksą.

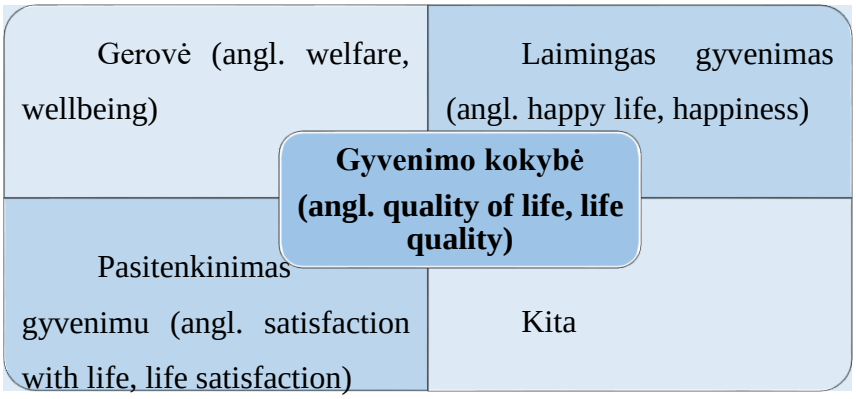
Apibendrinant teorinę korupcijos dalį, galima teigti, kad užsienio ir Lietuvos autoriai, gana plačiai nagrinėjo korupcijos temą, klasifikavo, įvardino jos požymius. Korupcija - sudėtingas visuomeninis reiškinys, trukdantis valstybės ekonomikos, kultūros bei socialinės politikos efektyviam vystymuisi. Korupcijos formos nuolat kinta, taikosi prie aplinkos sąlygų, todėl tai tiesiogiai paliečia kitas socialines problemas. Šiuo laikotarpiu literatūroje dažnai susiduriama su korupcijos ir gyvenimo kokybės ryšiu.

1.2. Gyvenimo kokybės koncepcija

Anot autorių Dumbliauskienės ir Jarmalavičienės (2012), iki XX a. II pusės niekas per daug nesigilino į gyvenimo kokybės sąvoką ir šią sampratą laikė geros materialinės padėties atitikmeniu. Tačiau sukūrus šiokį tokį gyvenimo pamatą, tampa aktuali ir kiek kitokia gerovė – aplinkos kokybė, sveikatos, išsilavinimo sistemų pasiekiamumas, tad įsivyravus platesniam supratimui, tik prieš kelis dešimtmečius imta plačiau analizuoti, vertinti, tobulinti gyvenimo kokybės sampratą, palaipsniui gyvenimo „kiekybę“ pervedant į kokybę.

Gyvenimo kokybė kelia vis didesnį susidomėjimą, vis daugiau rašoma mokslinių straipsnių, tačiau tenka pripažinti, kad nors susidomėjimas šia mokslinių tyrimų sritimi didėja, vis dėl to gyvenimo kokybės apibrėžimas tebėra diskutuotinas.

Apibrėžimui nustatyti didelį iššūkį kelia angliška terminologija, tokiu būdu autorė Janušauskaitė (2008) išskiria keturias sąvokos „gyvenimo kokybė“ atmainas (žr. 5 pav.).

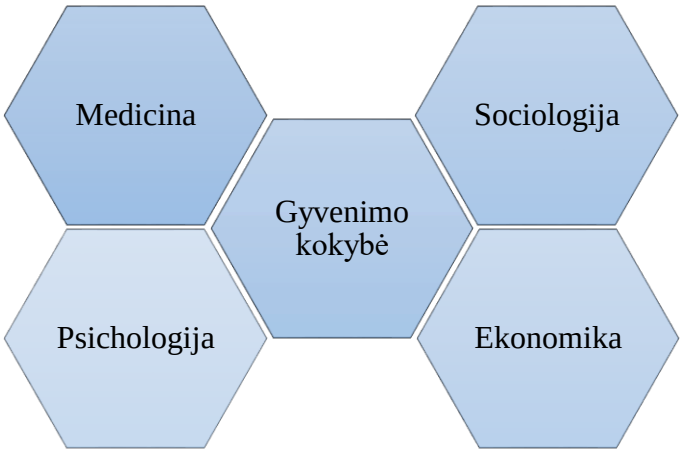

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Janušauskaitę (2008)

5 pav. Gyvenimo kokybės apibrėžimai

Gyvenimo kokybė – tai individualus kiekvieno žmogaus vietos gyvenime vertinimas kultūros vertybių sistemos kontekste siejant su jo tikslais, viltimis, standartais ir interesais. Jai turi įtakos asmens fizinės, dvasinės, sveikatos būklės nepriklausomumo lygiui ir socialiniam ryšiui su aplinka. Objektyvūs tyrimai rodo, kad išskirtiniai rodikliai, pvz. aplinka, pajamos yra tinkami svertai gyvenimo kokybei nustatyti. Gyvenimo kokybę analizuoja daug mokslų: psichologija, filosofija, teisė, sociologija, ekonomika, medicina ir kt. (Prapiestis, Juozulynas ir Jurgelėnas, 2003).

Starkauskienė (2011) išskiria keturis skirtingų mokslo krypčių gyvenimo kokybės tyrimų objektus (žr. 6 pav.):

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Starkauskienė (2011)

6 pav. Gyvenimo kokybės tyrimų kryptys

Gruževskis ir Orlova (2012) remiantis Beham et al. (2006), nurodo, kad gyvenimo kokybė yra svarbi sąvoka daugelyje mokslo sričių – sociologijoje, politologijoje, filosofijoje, marketinge, aplinkos studijose, medicinoje ir kt. Tačiau kiekviena akademinė disciplina vysto skirtingas perspektyvas, kuriose ir nagrinėja „gyvenimo kokybės“ konstruktą. Be to, sąvoka „gyvenimo kokybė“ gali būti taikoma ir

individualiu, ir lokalinės bendruomenės, ir visos visuomenės lygmeniu. Kaip teigia Merkys, Brazienė ir Kondrotaitė (2008), „gyvenimo kokybė“ yra teorinis konstruktas, kuris susieja skirtingus socialinės gerovės faktiško realizavimo lygmenis:

a) makrolygmuo (bendros socialinės sąlygos ir prielaidos);

b) bendruomenės (municipalinis) lygmuo (konkrečios galimybės, paslaugų infrastruktūra ir kokybė);

c) individo lygmuo (faktiškas pasinaudojimas socialiniais ištekliais, taip pat subjektyvus galimybių, pasitenkinimo vertinimas iš individualios patirties perspektyvos) (Gruževskis ir Orlova, 2012).

2007 m. Europos Komisija kartu su Europos Parlamentu, Romos klubu, Pasaulio gamtos fondu ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija surengė konferenciją „Ne tik BVP". Šioje konferencijoje politikos formuotojai, ekonomikos, socialinių reikalų ir aplinkos specialistai ir pilietinės visuomenės atstovai tvirtai rėmė siekį bendrąjį vidaus produktą susieti su rodikliais, kurie suteiktų išsamesnės informacijos ir padėtų priimti labiau pagrįstus politikos sprendimus (Servetkienė, 2012).

Gyvenimo kokybė yra visuma svarbiausių faktorių, kurie lemia daugumos žmonių subjektyvų gero gyvenimo supratimą. Geram gyvenimui yra būtina daugelis prielaidų – finansinė gerovė, sveikata, išsilavinimas, socializacija ir kita. Tad, tiriant gyvenimo kokybę šalyse, yra atsižvelgiama į atskiras šio reiškinio temas ir reikia apžvelgti detaliau gyvenimo kokybę lemiančius veiksnius.

1.2.1. Gyvenimo kokybės samprata

Gyvenimo kokybė yra platesnė nei ekonominė produkcija ir gyvenimo lygis. Tai apima daugybę veiksnių, turinčių įtakos tam, ką žmonės vertina gyvenime be materialių aspektų. Veiksniai, galintys paveikti mūsų gyvenimo kokybę, svyruoja nuo darbo ir sveikatos būklės iki socialinių santykių, saugumo ir valdymo.

Gyvenimo kokybė yra dažniausiai vertinama laikantis pertekliaus teorijos, kuri teigia, kad žmogaus pasitenkinimas vienoje gyvenimo kokybės srityje lemia pasitenkinimo lygį kitose srityse. Asmens sąmonėje gyvenimo sritys išsidėstę tam tikra hierarchija: aukščiausiai yra bendrai suvokiama visa gyvenimo kokybė, po to individualiai išsidėsto kitos gyvenimo kokybės sudedamosios dalys (šeima, darbas, sveikata, laisvalaikis ir kita). Didesnis pasitenkinimas vienoje gyvenimo srityje didina pasitenkinimo lygį pagal svarbumą aukščiau esančioje srityje, pavyzdžiui, aukšta gyvenimo darbe kokybė didina pasitenkinimą viso gyvenimo kokybe (perteklius kyla iš apačios į viršų). Tačiau jaučiamas nepasitenkinimas viena gyvenimo sritimi gali beveik nedaryti įtakos kitų sričių pasitenkinimo lygio arba didinti pasitenkinimo lygį vienoje srityje (Ruževičius, 2013).

Visa tai yra būtina, nes pagrindinis Europos Sąjungos tikslas yra jos piliečių gerovė. Todėl sukurta matavimo sistema, papildanti bedrąjį vidaus produktą ir kitus ekonominius rodiklius rodikliais, susijusiais su kitomis gyvenimo kokybės sritimis. Gyvenimo kokybė – tai daugeliu ekonominių ir kitų veiksnių vertinama, visus žmogaus gyvenimo aspektus apimanti koncepcija, kuri grindžiama išorinės aplinkos tinkamumo gyventi (makroaplinka) ir vidinės aplinkos veiksnių (mikroaplinka), kontroliuojamų paties žmogaus kaip teisių ir laisvių turėtojo, sinteze (Starkauskienė, 2011).

Šiomis dienomis plačiąja prasme gyvenimo kokybė suprantama kaip politinis bei ekonominis idealas, sukurtomis priemonėmis užtikrinantis visuomenei ne tik esminių poreikių patenkinimą, bet ir trokštamą gerovę: ekonominį klestėjimą, socialinį saugumą, pakankamą sveikatos apsaugą, gamtinės aplinkos priežiūrą (Fahey, Nolan ir Whelan, 2003). Kitaip tariant, gyvenimo kokybė yra visuma svarbiausių faktorių, kurie lemia daugumos žmonių subjektyvų gero gyvenimo supratimą. Autorių nuomone, tai pats bendriausias ir išsamiausias gyvenimo kokybės apibrėžimas, sintezuojantis visus prieš tai minėtus apibrėžimus (Milaševičiūtė, Pukelienė ir Vilkas, 2006).

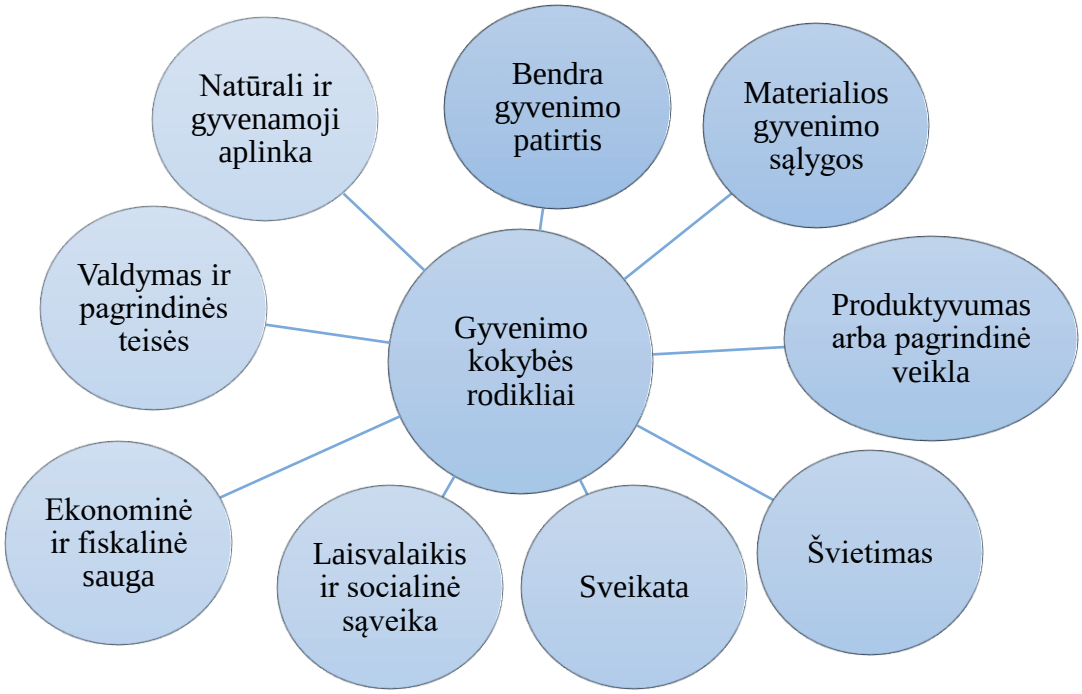
Iš sociologijos pusės, gyvenimo kokybė gali būt laikoma, kaip individo sugebėjimai kurti savo gyvenimą, pasirinkti atitinkamas galimybes ir veikti praktiškai, siekiant pagerinti savo gyvenimo sąlygas ir realizuoti savo tikslus. Geram gyvenimui būtina daugelis prielaidų – finansinė gerovė, sveikata, išsilavinimas, socialinė integracija ir kita. Neneigiant objektyvių ekonominių ir socialinių veiksnių svarbos ir jų įtakos gyvenimo kokybei, svarbiausi veiksniai yra individo gebėjimas formuoti savo gyvenimą, atsižvelgiant į savo poreikius, ir gebėjimas realizuoti savo tikslus. Gyvenimo kokybė iš esmės priklauso nuo kūrybiško požiūrio į gyvenimą (Juozulynas, Jurgelėnas, Prapiestis ir Butikis, 2010).

Apibendrinant, galima teigti, kad gyvenimo kokybė yra apibrėžiama labai plačiai. Literatūroje randama įvairių apibrėžimų ir interpretacijų, ką šis reiškinys apima. Kalbant apie gyvenimo kokybę, visuomet aptariami tai apimatys veiksniai, tad svarbu juos išskirti ir paanalizuoti.

1.2.2. Gyvenimo kokybės veiksniai

Iki šios šalies vystymąsį, pažangą ar nuosmukį buvo įprasta vertinti bendrojo vidaus produkto pokyčiais. Tačiau pastebėta, kad šis makroekonominis rodiklis nėra tinkamas socialinei gerovei, visuomenės bei aplinkos darnai ir žmonių laimei matuoti. Vis plačiau pripažįstama, jog reikalingi papildomi rodikliai, kurie leistų susieti teigiamus ir neigiamus socialinius ir aplinkosauginius aspektus.

Vadovaujantis Eurostat (2017) rekomendacijomis, skelbiami gyvenimo kokybės rodikliai apima devynias gyvenimo kokybę apibūdinančias temas (žr. 7 pav.). 8 iš jų yra susijusios su žmonių gebėjimu siekti savo pačių apibrėžtos gerovės pagal savo vertybes ir prioritetus. Paskutinis aspektas - bendra gyvenimo patirtis, reiškia asmeninį gyvenimo kokybės suvokimą (pasitenkinimą gyvenimu, emocijas, gyvenimo prasmę) (Eurostat, 2017).

Šaltinis: Eurostat (2017)

7 pav. Gyvenimo kokybės rodikliai

Materialios gyvenimo sąlygos. Visuomenės pažanga tradiciškai buvo susijusi su materialinių galimybių prieiga arba nuosavybe. Ekonomikos mokslų srityje ši mąstysena buvo specialiai atspindėta augimo teorijoje, kuri daugiausia buvo taikoma keičiant bendrojo vidaus produkto normas, daugiausia dėmesio skiriama šių prekių ir paslaugų gamybai. Ši vienpusė visuomenės pažangos išraiška, vertinama nematerialiai, daugiausia pinigine išraiška, buvo plačiai kritikuojama. Šiomis dienomis daugelis institucijų ir valstybių iniciatyvų siekia platesnio visuomenės pažangos ir žmonių gerovės supratimo ir teigia, kad tradicinės ekonomikos augimu grindžiamos politikos nepakanka siekiant geresnės ateities. Materilias gyvenimo sąlygas atspindi gyventojų pajamos, vartojimas, gyvenamojo būsto sąlygos (Eurostat, 2017).

Produktyvumas arba pagrindinė veikla. Gamybinė ar kita pagrindinė veikla reiškia tiek apmokamą, tiek neapmokamą darbą. Darbas turi įtakos gyvenimo kokybei ne tik dėl gaunamų pajamų, bet ir dėl jo vaidmens suteikiant žmonėms savo tapatybę ir galimybes bendrauti su kitais. Žmonių apmokamas darbas didelę laiko dalį formuoja jų pasitenkinimo ir laimės jausmą. Jei darbas suteikia asmenims galimybę būti kūrybingiems, išmokti naujų dalykų, užsiimti veikla, kuri padeda įgyti pasiekimo ir atlygio jausmą, gauti pajamų, kurių pakaktų jų gebėjimams pagerinti, jų gyvenimo kokybė gali pagerėti. Ir atvirkščiai, jei jie patiria diskriminaciją, nesaugumą, fizinių sužalojimų baimę arba turi dirbti ilgas valandas už netinkamą darbo užmokestį, jie gali jausti, kad jų gyvenimo kokybė blogėja. Be to, nustatyta, kad darbo trūkumas ir nedarbas daro neigiamą poveikį psichologinei sveikatai.

Apmokamas darbas ir neapmokama pagrindinė veikla, pavyzdžiui, darbas namų ūkio srityje, turi įtakos gyvenimo kokybei, be pajamų ar naudingumo, nes tai yra svarbus asmens tapatybę lemiantis veiksnys ir suteikia socialinės sąveikos galimybių. Tinkamiausiai produktyvumo ir pagrindinės veiklos sąlygas atspindi darbo lygis, nedarbo lygis, darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra (Eurostat, 2017).

Švietimas. Ilgus metus trukę ekonominiai tyrimai pabrėžė švietimo svarbą suteikiant įgūdžius ir kompetencijas, kuriomis grindžiama ekonomika. Švietimas yra svarbus gyvenimo kokybei, kuri priklauso nuo jo poveikio žmonių pajamoms ir produktyvumui. Švietimas yra glaudžiai susijęs su žmonių gyvenimo kokybės vertinimais. Geriau išsilavinę žmonės paprastai turi mažesnį nedarbą, geresnę sveikatos būklę, daugiau socialinių ryšių ir aktyvesnį dalyvavimą pilietiniame ir politiniame gyvenime. Nors turimi įrodymai ne visada leidžia daryti išvadas apie tiesioginį ryšį tarp švietimo ir kitų gyvenimo kokybės aspektų, sutariama, kad švietimas atneša įvairios (materialios ir nematerialios) naudos, kuri yra naudinga tiek asmeniui, investuojant į švietimą, tiek bendrystei, kurioje jie gyvena. Švietimas įgalina asmenis, didindamas jų žinias ir pažintinius, socialinius bei kasdienius įgūdžius, taip pat gerindamas įpročius, vertybes ir požiūrį į sveiką gyvenseną ir aktyvų pilietiškumą. Švietimo rodikliai, kurie geriausiai tinkami vertinti gyvenimo kokybę: išsilavinimas, savarankiški įgūdžiai, mokymasis visą gyvenimą, švietimo galimybės (Eurostat, 2017).

Sveikata. Fizinės ir psichinės problemos bei bloga sveikata kenkia žmonių gyvenimo kokybei ir trumpina jo trukmę. Prastos sveikatos sąlygos reiškia, kad didelė tam tikra gyventojų dalis negali gauti naudos iš bendros visuomenės pažangos arba aktyviai užsiimti pilietine veikla. Todėl ilgas ir sveikas gyvenimas yra asmeninis tikslas daugumai žmonių. Sveikatos sąlygų gerinimas užkertant kelią traumoms, ligoms bei juos gydant sudaro svarbią Europos valdžios sektoriaus ir privačių išlaidų dalį. Šios reikšmingos investicijos veiksmingumą galima įvertinti remiantis objektyviais kriterijais ir vertinant individų suvokimą. Taip yra todėl, kad sveikatos rezultatų rodikliai, tokie kaip gyvenimo trukmė ar kūdikių mirtingumas, paprastai neatsižvelgia į daugelį sąlygų, kurios kenkia asmens sveikatai - nuo lengvų psichikos sutrikimų iki akivaizdžių problemų. Žmonių sveikatos būklė Europoje vertinama pagal objektyvių sveikatos rezultatų rodiklių, tokių kaip gyvenimo trukmė, bendros sveikatos būklės vertinimas ir subjektyvus požiūris į galimybę naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis visumą (Eurostat, 2017).

Laisvalaikis ir socialinė sąveika. Gyvenimo kokybę lemia objektyvūs ir subjektyvūs veiksniai, kurie turi įtakos žmogaus gyvenimui. Laisvalaikio veikla atlieka labai svarbų vaidmenį subjektyvioje gerovėje, nes suteikia galimybių patenkinti gyvenimo vertybes ir poreikius. Dalyvaudami laisvalaikio veikloje žmonės kuria socialinius santykius, jaučia teigiamas emocijas, įgyja papildomų įgūdžių ir žinių, todėl gerina savo gyvenimo kokybę. Laisvalaikį ir socialinę sąveiką galima apibūdinti matuojant laisvo laiko kiekybę ir kokybę, mėgstamos laisvalaikio veiklos prieinamumą, santykį su kitais bendruomenės nariais (Eurostat, 2017).

Ekonominė ir fiskalinė sauga. Nesaugumas yra baimių ir nerimo šaltinis, kuris neigiamai veikia žmonių gyvenimo kokybę. Nesaugumas taip pat reiškia neužtikrintumą dėl ateities. Ekonominis nesaugumas gali būti apibrėžiamas kaip netikrumas dėl materialinių sąlygų, kurios gali vyrauti ateityje. Asmeninis nesaugumas apima tuos išorinius veiksnius, kurie kelia pavojų žmonių fiziniam neliečiamumui. Akivaizdžiausias iš šių veiksnių yra nusikaltimai ir nelaimingi atsitikimai. Nors šie išoriniai veiksniai, atsižvelgiant į jų apraiškas, gali lemti dalyvaujančio asmens mirtį, mažiau ekstremaliomis formomis jie veikia daug didesnį žmonių skaičių kiekvienoje šalyje. Akivaizdžiausias pavyzdys yra nusikalstamumo rodikliai, turto apsauga, vagystės (Eurostat, 2017).

Valdymas ir pagrindinės teisės. Politinis balsas yra neatsiejamas gyvenimo kokybės aspektas. Iš esmės, gebėjimas dalyvauti visuomenės, kaip visateisių piliečių, gebėjimas pasisakyti formuojant politiką, nesutikti be baimės pasisakyti prieš tai, ką žmogus suvokia kaip neteisingą, yra esminės laisvės. Politinis balsas gali padėti užtikrinti viešosios politikos korekciją: jis gali užtikrinti pareigūnų ir viešųjų institucijų atskaitomybę, atskleisti, ko žmonėms reikia ir ką vertina bei atkreipti dėmesį į didelius nepriteklius. Politinis balsas taip pat didina konfliktų potencialą ir didina galimybes pasiekti bendrą sutarimą svarbiausiais klausimais, atsiperkant ekonominiam efektyvumui, socialiniam teisingumui ir įtraukumui į viešąjį gyvenimą. Šiuos aspektus apibūdina pasitikėjimo valdžia lygis, lygių galimybių rodikliai šalyje, aktyvus gyventojų įsitraukimas (Eurostat, 2017).

Natūrali ir gyvenamoji aplinka. Aplinkos sąlygos yra svarbios ne tik tvarumui, bet ir dėl jų tiesioginio poveikio žmonių gyvenimo kokybei. Pirma, jie daro tiesioginį poveikį žmonių sveikatai (dėl oro ir vandens taršos, pavojingų medžiagų ir triukšmo) ir netiesiogiai (dėl klimato kaitos, anglies dioksido ir vandens ciklų transformacijos, biologinės įvairovės nykimo ir stichinių nelaimių, kurios daro poveikį ekosistemų sveikatai). Antra, žmonės naudojasi aplinkosaugos paslaugomis, pavyzdžiui, prieiga prie vandens ir poilsio zonų, ir jų teisės šioje srityje (įskaitant prieigos prie aplinkos informacijos) vis labiau pripažįstamos. Galiausiai aplinkos sąlygos gali lemti klimato svyravimus ir stichines nelaimes, pavyzdžiui, potvynius, nuo kurių nukenčia gyventojų turtas ar net prarandamos gyvybės (Eurostat, 2017).

Bendra gyvenimo patirtis. Bendro pasitenkinimo gyvenimu rodiklis šiuo metu yra dažniausiai naudojamas subjektyvus gerovės matas, kuris dažnai naudojamas ir rekomenduojamas kaip tinkamas tikslinės gerovės rodiklis. Pasitenkinimo gyvenimu klausimas yra populiarus, nes taip apsvarstomas gyventojų gyvenimas apskritai (Eurostat, 2017).

Taip pat gan svarbu išskirti **socialinės nelygybės** veiksnį. Literatūroje dažnai ir plačiai nagrinėjama socialinės nelygybės problema. Socialinės nelygybės tema yra nagrinėjama daugelio mokslininkų darbuose, tačiau nėra vienos bendros sociologijos teorijos, paaiškinančios socialinės nelygybės reiškinį teoriškai. Įvairiose socialinę nelygybę nagrinėjančiose teorijose skirtingai nurodoma,

kaip vyksta resursų paskirstymas visuomenėje ir kodėl įvairios socialinės grupės susiduria su šio paskirstymo privalumais ir trūkumais, tai yra, kaip visuomenėje vystosi socialinė nelygybė.

Jau ankstyvosiose amžiuose buvo galima aptikti socialinės nelygybės apraiškų. Pačiose pirmosiose gentinėse sistemose, nors ir esant kolektyvinei gamybos priemonių nuosavybei, tuometinės „primityvios“ visuomenės struktūroje jau imta reikštis pareigos, susijusios su valdžia, reiškusios tam tikrą išskirtinumą kitų tarpe. Pavyzdžiui, šamanai turėjo išskirtinę padėtį gentyje dėl savo neeilinių gebėjimų (Brazienė, 2005).

Socialinė atskirtis dažnai tapatinama „skurdo“ sąvokai. Tačiau tai nėra tas pats. Neturtingų žmonių asmeninės savybės ne visada reiškia, kad žmogus neturi jokių socialinių ryšių. Socialinė atskirtis remiasi dinamišku atskyrimo nuo bet kokios socialinės, ekonominės, politinės ar kultūrinės sistemos procesų, kurie skatina socialinę integraciją (Valackienė, 2003).

Socialinę nelygybę apibrėžiame kaip situaciją, kuomet žmonės priklauso skirtingoms socialinėms pozicijoms, o socialinė pozicija yra sistematiškai susijusi su tam tikrais veikimo gyvenimo sąlygų privalumais ir trūkumais (Tonkūnaitė-Thiemann, 2013, p. 23).

Nelygybė gali būti pateisinama (laikoma, kad normali) ir perteklinė. Tam tikras nelygybės laipsnis gali būti pateisinamas, kai nelygybė skatina tobulėjimą, konkurenciją ar taupymą ir investavimą siekiant pažangos (pavyzdžiui, didesnis išsilavinimas, darbo užmokesčio diferenciacija gali paskatinti žmogiškojo kapitalo kaupimą ir ekonomikos augimą nepaisant didesnės pajamų nelygybės). Didėjanti nelygybė tampa didele problema, kai yra mažinamas asmenų išsilavinimo prieinamumas ir profesinis pasirinkimas. Perteklinė nelygybė, kai pradedant nuo tam tikro lygio, ne skatina, o stabdo ekonomikos augimą ir iššaukia neigiamas socialines ir ekonomines pasekmes. Perteklinė nelygybė neigiamai veikia ekonomikos augimą, gyvenimo gerovę ir žmogiškųjų išteklių raidą (Rakauskienė ir kt., 2017, p. 56).

Apibendrinant, gyvenimo kokybė yra platesnė sąvoka nei ekonominė gamyba ir gyvenimo lygis. Ji apima visus veiksnius, kurie daro įtaką tam, ką visuomenė vertina gyvenime. Tai susideda iš materialių ir nematerialių vertybių, sveikatos, švietimo galimybių, laisvalaikio praleidimo bei bendrai gyventojus supančios aplinkos. Taip pat šiomis dienomis vis daugiau dėmesio skiriama socialinei nelygybei, kuomet tai tampa problema, kai netinkamai paskirstomi ištekliai ir atsiskleidžia korupcijos poveikis.

1.3. Tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės tyrimai

Tarpusavio ryšys tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės yra dažnai aptariamas atsižvelgiant į padarinius bendrąjam vidaus produktui, poveikį pajamų pasiskirstymui šalyje. Dauguma tyrinėtojų apžvelgtoje literatūroje sutinka, kad egzistuoja ryšys tarp pajamų nelygybės ir korupcijos, tačiau dėl priežastingumo problemos jis yra sunkiai paaiškinamas. Tyrėjų atlikti tyrimai nurodyti 3 lentelėje.

3 lentelė. Tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės tyrimai

Tyrėjai	Šalis	Metodas	Rezultatai
Enste ir Heldman (2017)	Europos Sąjungos šalys	Regresinė analizė	Pagrindinės korupcijos sritys yra valdžios dydis ir struktūra, demokratija ir politinė sistema, lemiantys veiksniai ir moterų procentas darbo rinkoje. Veiksmingas šių sferų veikimas arba mažas jų efektyvumas turi didžiausią poveikį žmonių gyvenimo kokybei.
Gupta, Davoodi ir Alonso-Terme (2002)	Jungtinės Amerikos valstijos	Regresinė analizė	Šalies korupcijos indekso blogėjimas padidina GINI koeficientą. Korupcijos augimo tempo padidėjimas sumažina neturtingųjų pajamų augimą.
Carcaba, Gonzalez, Ventura ir Arrondo (2017)	Ispanija	Anketinė apklausa	Gauti rezultatai rodė didelį teigiamą ryšį tarp dalyvavimo politikoje, skaidrios savivaldybių finansinės atskaitomybės ir gyvenimo kokybės. Tačiau nebuvo rasta reikšmingo ryšio tarp gyvenimo kokybės ir skaidrumo ar skolos vienam gyventojui.
Remeikienė, Gasparėnienė, Chadyšas ir Raistenskis (2020)	Europos Sąjungos šalys	Daugialypė regresinė analizė	Norint sumažinti korupciją, reikia telkti dėmesį į šias gyvenimo kokybę atspindinčias sritis: švietimą, sveikatos apsaugos sistemą ir bendrą ekonominę situaciją šalyje.

Šaltinis: Sudaryta autorės

Tyrinėtojai Enste ir Heldman (2017) atliko tyrimą, kur skaičiuojant kelių Europos šalių GINI indeksą pagal korupcijos lygį. Autoriai nustatė, kad pagrindinės korupcijos sritys yra valdžios dydis ir struktūra, demokratija ir politinė sistema, lemiantys veiksniai ir moterų procentas darbo rinkoje. Veiksmingas šių sferų veikimas arba mažas jų efektyvumas turi didžiausią poveikį žmonių gyvenimo kokybei. Pastebėjo neigiamą koreliaciją, tačiau išvadose pateikė, kad rodikliai nebuvo labai žymūs ir, kad tarpusavio ryšį paaiškinti yra sunku.

Tyrinėtojai mano, kad korupcija gali lemti pajamų nelygybę dėl kelių priežasčių. Pirmiausia kyšiai nėra mokami vargšams, bet privilegijuotiems žmonėms, nes jie turi galią ir priemones duoti mokėtojui ką nors mainais. Todėl jų pajamos auga, o vargšai nesiekia pelno ir dėl to nesiima tokių veiksmų. Be to, neteisėti mokėjimai labai dažnai būna sektoriuose, kuriuose valstybė siūlo viešąją gėrybę nemokamai

arba už mažesnę nei jos rinkos vertė. Tikslas yra tam tikrų viešųjų gėrybių (pavyzdžiui, sveikatos priežiūros) teikimas visoms socialinėms klasėms. Jei vis dėlto trūksta, korumpuotas pareigūnas išsprendžia problemą reikalaudamas lygiaverčio kyšio kaina. Kyšiai nukreipia valstybės teikiamas paslaugas žmonėms, kurie sugeba mokėti daugiausiai. Tyrinėtojai apžvelgia sveikatos priežiūros pavyzdį: gydytojas, kuris yra valstybės pasamdytas nemokamai atlikti medicininę apžiūrą, gali atsisakyti arba atidėti gydymą vargšams už tai reikalaudamas neteisėtų mokesčių. Todėl visuomenei priklausančios paslaugos nukrypsta nuo pirminio tikslo ir vėl yra tiesiog numatytos prekėms žmonių, kurie gali tai sau leisti.

Gupta, Davoodi ir Alonso-Terme (2002), remiantis Jungtinių Amerikos valstijų duomenis, teigia, kad korupcijos poveikis pajamų nelygybei ir skurdui yra žymus. Šalies korupcijos indekso blogėjimas pagal standartinį nuokrypį (2,52 balo skalėje nuo 0 iki 10) padidina Gini koeficientą 11 balų kuris yra reikšmingas, nes vidutinė GINI reikšmė yra 39. Standartinio nuokrypio korupcijos augimo tempo padidėjimas 0,78 procentinio punkto, sumažina neturtingųjų pajamų augimą 4,7 procentinio punkto per metus, tai yra atsižvelgiant į vidutinį pajamų augimą - 0,6 proc. per metus. Tyrinėtojai šio tyrimo pabaigoje, pateikeikė išvadas, kad neigiamus korupcijos pasiskirstymo padarinius vis dėlto būtų galima sušvelninti: patikimu gamtos išteklių valdymu; teisingos išlaidos švietimui, mokslui ir sveikatai; veiksmingas socialinių programų nukreipimas; švietimo prieinamumas.

Tyrinėtojai Carcaba, Gonzalez, Ventura ir Arrondo (2017) atliko tyrimą Ispanijoje, kur siekė nustatyti, kokią įtaką valdžia sudaro gyvenotų gyvenimo kokybei. Autoriai mano, kad viešosios politikos dėmesys bendromis makroekonominėmis priemonėmis, pavyzdžiui, bendrasis vidaus produktas, yra netinkamas. Reikėtų atsižvelgti į kitus socialinius gerovės aspektus: sveikatą, nusikalstamumą, laisvalaikį, švarią aplinką ir kita. Gyvenimo kokybės indeksais siekiama papildyti makroekonominius skaičius socialiniais ir ekonominiais skaičiais, apibendrinančiais visuomenės gerovę. Savo darbe autoriai sujungė informaciją apie septynis aspektus, susijusius su gyvenimo kokybe Ispanijos savivaldybių lygmeniu. Siekdami atspindėti šiuos septynis aspektus, buvo surinkti 14 subindikatorių, apimančių ne tik ekonominius klausimus, bet ir sveikatą, švietimą, saugą, aplinką ar asmeninę veiklą. Imtis apimė 65% Ispanijos gyventojų, iš viso 394 savivaldybių. Pirma, tyrėjai naudojo skaidrumo indeksą, kurį 2011 metais parengė tarptautinis skaidrumas, kad būtų galima atsižvelgti į informacijos atskleidimo vietos viešuosiuose reikaluose laipsnį. Antra, rinkėjų aktyvumą panaudoj kaip dalyvavimo vietos politikoje matą. Galiausiai kaip finansinės atskaitomybės rodiklius panaudojo dvi finansinės būklės priemones - grynųjų pinigų perteklių ir skolą vienam gyventojui šalyje. Rezultatai rodė didelį teigiamą ryšį tarp dalyvavimo ir finansinės atskaitomybės (matuojant pagal grynųjų pinigų pertekliaus rodiklį) ir gyvenimo kokybės. Tačiau nebuvo rasta reikšmingo ryšio tarp gyvenimo kokybės ir skaidrumo ar skolos vienam gyventojui. Šie rezultatai rodo ryšius tarp vietos valdžios institucijų geros valdymo praktikos ir piliečių

gyvenimo kokybės. Rezultatai rodė piliečių dalyvavimo ir finansinės atskaitomybės svarbą. Šie įrodymai pabrėžia, kad svarbu stiprinti piliečių dalyvavimą priimant sprendimus savivaldybių lygmeniu.

Tyrimo metu autoriai pasigedo ryšio tarp skaidrumo ir gyvenimo kokybės, nors buvo įsitikinę, kad šis ryšys akivaizdus jau ilgą laiką. Tačiau pateikė išvadas, kad pirma, buvo naudojami duomenys tik apie skaidrumą sumažintam 110 savivaldybių pogrupiui, tai galėjo lemti šį rezultatą. Antra, tarptautinio skaidrumo parengtas indeksas sudaro tik formaliausius skaidrumo aspektus, kuriuos dauguma savivaldybių tenkina. Tai yra, didžioji dauguma į imtį įtrauktų savivaldybių surinko aukštą kintamo skaidrumo balą. Tyrėjai pateikė siūlymą, kad ateityje moksliniai tyrimai turėtų būti sukurti stengiantis įtraukti geresnes skaidrumo priemones, kurios turėtų būti prieinamos didesne imtimi. Taip pat, tyrimuose turėtų būti atsižvelgiama į papildomus gero valdymo aspektus, kurie nebuvo nurodyti jų darbe dėl duomenų apribojimų.

Europos Sąjungos kontekste tyrėjai Remeikienė, Gasparėnienė, Chadyšas ir Raistenskis (2020) atliko tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės tyrimą, kurio metu susidūrė su iššūkiu pasirinkti iš daugybės rodiklių, kurie turi įtakos gyvenimo kokybei. Tyrimo metu buvo atrinkta 15 gyvenimo kokybės rodiklių Europos Sąjungos šalyse naudojant 1990 – 2018 metų laikotarpio statistiką. Tyrėjų empirinio tyrimo tikslas buvo sukurti modelį, įvertinantį, kiek gyvenimo kokybės rodikliai veikia korupciją šalyse. Tyrimui atlikti buvo naudojami regresijos modeliai apimantys šiuos tinkamumo kriterijus: nustatymo koeficientas, Akaike informacijos kriterijų, F statistiką, Durbin-Watson statistiką ir Jarque-Bera testą.

Tyrimas atskleidė, kad norint sumažinti korupciją, reikia telkti dėmesį į šias gyvenimo kokybę atspindinčias sritis: švietimą, sveikatos apsaugos sistemą ir bendrą ekonominę situaciją šalyje. Švietimą šio tyrimo kontekste apibūdino žemas išsilavinimas, kad gyventojai nesuvokia ilgalaikių neigiamų korupcijos padarinių, švietimo indeksas ir žmogaus raidos indeksas. Sveikatos priežiūros sistemą apibrėžė mirtingumas, gyvenimo trukmė, sveikatos priežiūros išlaidos, gyventojų tankumas (tai lemia populiacijos dydį). Daroma išvada, kad gerinant bent vieno iš tirtų gyvenimo kokybės rodiklį, korupcijos indeksas linkęs gerėti.

Daroma išvada, kad tyrėjai plačiai apžvelgia gyvenimo kokybę, atsižvelgdami į anksčiau darbe nurodytas sritis. Atskirai gyvenimo kokybė ir korupcijos reiškinys tiriami įvairiais būdais, tačiau pasigendama detaliau nagrinėjamo ryšio, koreliacijos tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės veiksnių. Darbo autorė galėjo atrasti tik keletą atliktų tyrimų – Europos Sąjungoje, Ispanijoje, Jungtinėse Amerikos valstijose.

Šioje darbo dalyje išanalizuotos korupcijos ir gyvenimo kokybės koncepcios teoriniu aspektu. Aprašyta korupcijos samprata, jos kategorijos bei klasifikavimas. Taip pat nurodomos korupcijos priežastys bei pagrindinės pasekmės. Apžvelgus gyvenimo kokybės sampratą bei jos veiksnius, nustatyta, kad gyvenimo kokybė yra labai platus aspektas, kuris anksčiau buvo vertinamas tik bendrojo

vidaus produkto vertinimu, tačiau vis dažniau kalbama apie detalumą, kur atskirai tiriami atskleisti veiksniai sudaro visumą gyvenimo kokybei apibūdinti. Mokslinėje literatūroje nagrinėjant korupciją ar gyvenimo kokybę, susiduriama, kad šie reiškiniai daro įtaką vienas kitam. Darbe pristatomi tyrėjų atlikti tyrimai, kuriuose nustatyti ryšiai tarp anksčiau minėtų reiškinių. Siekiant detaliau atskleisti, kokie yra tarpusavio ryšiai tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės, tyrimas bus atliekamas tolimesnėse šio darbo dalyse.

2. KORUPCIJOS IR GYVENIMO KOKYBĖS TARPUSAVIO RYŠIŲ TYRIMO METODOLOGIJA

Antroje šio darbo dalyje apžvelgiami pasirinkti metodai, kuriais remiantis bus atliktas tyrimas. Išnagrinėjus korupcijos bei gyvenimo kokybės teorinius aspektus, bus tiriamas tarpusavio ryšys tarp šių reiškinių. Šios dalies tikslas yra aptarti pasirinktą tyrimo būdą, įtraukiamus rodiklius, galimus rezultatus ir ribotumus.

Pagrindinė tyrimo problema – koks ryšys yra tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės Europos Sąjungos šalyse? Apžvelgus mokslinę literatūrą šia tema, pasigendama daugiau atliktų tyrimų, kurie parodytų, koks ryšys yra tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės Europos Sąjungos šalyse.

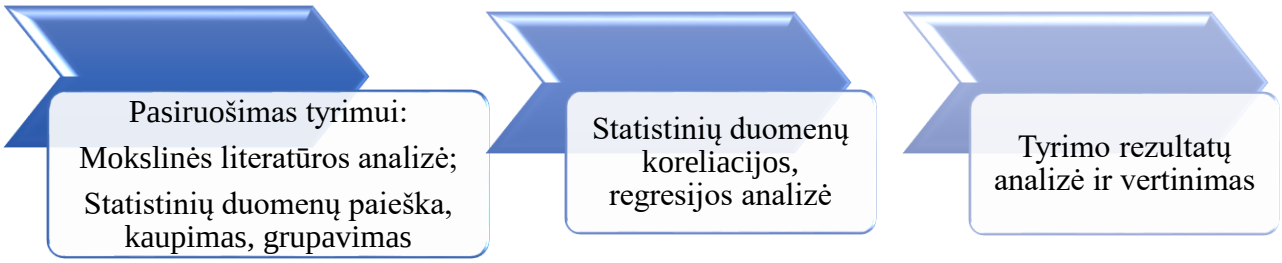
Tyrimo tikslas: įvertinus korupcijos ir gyvenimo kokybės rodiklių tarpusavio ryšius Europos Sąjungos šalyse suranguoti Europos Sąjungos šalis pagal tarpusavio ryšių stiprumą.

Norint įvertinti darbo tikslą bei problemą, sudaryti **tyrimo uždaviniai**:

1. Surinkti statistinius duomenis;
2. Atlikti koreliacinę, regresinę duomenų analizę;
3. Įvertinti gautus rezultatus.

Tyrimo eiga ir taikomi empirinio tyrimo metodai. Tyrimui atlikti taikoma koreliacinė - regresinė analizė. Tyrimas vykdomas šiais etapais (žr. 8 pav.):

1. Pasiruošimas tyrimui:
   - Mokslinės literatūros analizė;
   - Statistinių duomenų paieška, kaupimas, grupavimas.
2. Tyrimo vykdymas:
   - Statistinių duomenų pritaikymas, rodiklių tarpusavio ryšių nustatymas.
3. Surinktų duomenų analizė:
   - Gautų rezultatų vertinimas.

Šaltinis: sudaryta autorės

8 pav. Tyrimo eigos schema

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos šalių sąrašą, kurį sudaro 27 šalys narės (2021 metų duomenimis) ir siekant tilpti į tyrimo apimtį, šalys tyrimui atlikti sugrupuojamos į 4 grupes pagal įstojimo į Europos Sąjungą metus (žr. 4 lentelę):

4 lentelė. Šalių įstojusių į Europos Sąjungą grupės

Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 1958 m.	Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 1973 – 1995 m.	Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 2004 m.	Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 2007 – 2013 m.
Belgija	Airija	Čekija	Bulgarija
Italija	Danija	Estija	Rumunija
Liuksenburgas	Graikija	Kipras	Kroatija
Nyderlandai	Ispanija	Latvija	
Prancūzija	Portugalija	Lenkija	
Vokietija	Austrija	Lietuva	
	Suomija	Malta	
	Švedija	Slovakija	
		Slovėnija	
		Vengrija	

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Europos Sąjungą (2021)

Remiantis kitų autorių darbais bei išanalizuota literatūra, išsirenkami į tyrimą įtraukiami rodikliai, kurie į tolimesnio tyrimo skaičiamus bus įtraukiami atsitiktine tvarka.

Korupcijos rodikliui atspindėti, pasirinktas **korupcijos suvokimo indeksas (Y1)**. Šis rodiklis parodo, kiek šalyje suvokiama valstybės bei savivaldybių tarnautojų ir politikų korupcija. Šis indeksas nustatomas remiantis verslo atstovų apklausomis ir kitais ekspertiniais tyrimais (Transaparancy International, 2021).

Korupcijos suvokimo įverčiai rikiuojasi šimto balų skalėje, kur 100 balų žymi labai skaidrią valstybę, 0 – labai korumpuotą. Ekspertai pabrėžia, kad vertinant korupcijos suvokimą konkrečioje šalyje reikia žiūrėti būtent į korupcijos suvokimo indekso balus, o ne į valstybių sąraše užimamą vietą.

Gyvenimo kokybei atspindėti, pasirenkami 15 Europos Sąjungos statistikos skelbiamų rodiklių, kurie sudaryti remiantis įstaigos užsakytų tyrimų rezultatais.

1. **Vidutinės pajamos (X1).** Statistikos interneto puslapyje rodikliai pateikiami reminatis EU-SILC ir ECHP tyrimais. Šis rodiklis nurodo vidutines Europos Sąjungos šalių gyventojų pajamas (Eurostat, 2021).

2. **Disponuojamųjų pajamų kvintilių dalies santykis S80/S20 (X2).** Europos Komisija (2020) nurodo, kad šis santykis nurodo 20 proc. turtingiausių namų ūkių ir 20 proc. vargingiausių namų ūkių metinių pajamų santykį. Tai pagrindinis socialinių rodiklių suvestinėje naudojamas nelygybės masto nustatymo rodiklis. Pavyzdžiui, jei S80/S20 santykis yra 5,0, tai reiškia, kad 20 proc. turtingiausių namų ūkių metinės pajamos yra penkis kartus didesnės už 20 proc. vargingiausių namų ūkių metines

pajamas. Didesnė S80/S20 santykio vertė reiškia didesnę pajamų nelygybę, mažesnė šio santykio vertė reiškia mažesnę nelygybę. Jei S80/S20 santykis būtų 1,0, tai reikštų, kad pajamų lygybė yra ideali(visų namų ūkių metinės pajamos yra vienodo dydžio). Rodikliai pateikiami remiantis ES-SPGS tyrimu (Eurostat, 2021).

3. **Pagrindiniai bendrojo vidaus produkto suvestiniai rodikliai vienam gyventojui (X3).** Visų ekonominės veiklos rūšių pridėtinių verčių pagrindinėmis kainomis suma pridėjus mokesčius produktams bei atėmus subsidijas produktams (Eurostat, 2021).

4. **Būsto kainų indeksas (X4).** Būsto kainų indeksas fiksuoja visų namų ūkių (butų, individualių namų, terasinių namų ir kita) įsigytų gyvenamųjų patalpų kainų pokyčius, tiek naujus, tiek esamus, nepriklausomai nuo jų galutinio naudojimo ir ankstesnių savininkų. Atsižvelgiama tik į rinkos kainas, todėl savarankiškos statybos būstai neįtraukiami. Įtraukiamas žemės komponentas (Eurostat, 2021).

5. **Užimtumo lygis (X5).** Užimtumo lygis apskaičiuojamas 20 – 64 metų amžiaus dirbančiųjų skaičių padalijus iš visų tos pačios amžiaus grupės gyventojų. Rodiklis pagrįstas Europos Sąjungos darbo jėgos tyrimu. Apklausa apima visus gyventojus, gyvenančius privačiuose namų ūkiuose, ir neapima tų, kurie gyvena kolektyviniuose namų ūkiuose, pavyzdžiui, internatuose, gyvenamosiose salėse ar ligoninėse. Pagal darbo sutartį dirbančius gyventojus sudaro asmenys, kurie per tiriamą savaitę dirbo už darbingumą ar pelną bent vieną valandą arba nedirbo, bet turėjo darbą, iš kurio laikinai pragyveno (Eurostat, 2021).

6. **Nedarbo lygis (X6).** Nedarbo lygis yra bedarbių skaičius procentais nuo darbo jėgos (bendras dirbančių ir bedarbių skaičius). Bedarbius sudaro 15–74 metų asmenys, atitinkantys visas šias tris sąlygas (Eurostat, 2021).

7. **Gyvenimo trukmė (X7).** Tai tikimybinis rodiklis, rodantis, kiek vidutiniškai metų gyvens kiekvienas gimęs arba sulaukęs tam tikro amžiaus žmogus, jeigu visą būsimą tiriamos kartos gyvenimą mirtingumo lygis kiekvienoje gyventojų amžiaus grupėje nekis (Eurostat, 2021).

8. **Gyventojų skaičius pagal išsilavinimo lygį ir amžių (X8).** Rodikliai pateikia duomenis apie aukščiausio lygio išsilavinimą, kurį sėkmingai įgijo tam tikros populiacijos asmenys. Pateikti duomenys apskaičiuojami kaip ketvirtinių Europos Sąjungos darbo jėgos tyrimo duomenų (EU-LFS) metiniai vidurkiai (Eurostat, 2021).

9. **Anksti palikę dalyvavimą švietime ir moksle (X9).** Dauguma europiečių švietimui skiria gerokai daugiau laiko nei minimalus teisinis reikalavimas. Tai rodo pasirinkimą stoti į aukštąjį mokslą, taip pat aktyvesnį priėmimą į priešmokyklinį ugdymą ir aktyvesnį dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą iniciatyvose, pavyzdžiui, suaugusiųjų grįžime į mokslą. Dažnai siekiant persikvalifikuoti arba pasiruošti karjeros pokyčiams. Nepaisant to, maždaug vienas iš dešimties jaunų suaugusiųjų anksti palieka

mokyklą ar mokymą ir tai daro poveikį asmenims, visuomenei ir ekonomikai. Duomenys gauti iš tyrimo atlikto tarp 18 - 24 metų gyventojų (Eurostat, 2021).

10. Dalyvavimo švietime ir mokyme lygis (X10). Dalyvavimo švietime ir mokyme lygis (per pastarąsias 4 savaites) grindžiamas ES - LFS duomenimis. Duomenys gauti iš tyrimo atlikto tarp 18 - 64 metų gyventojų (Eurostat, 2021).

11. Sugebėjimas susitvarkyti su netikėtomis finansinėmis išlaidomis (X11). Rodiklis nurodantis, kaip gyventojai gali susitvarkyti su netikėtomis finansinėmis išlaidomis, tokiomis kaip operacijos, laidotuvių, skalbimo mašinos ar automobilio pakeitimo išlaidos. Europos Sąjungoje beveik kas trečias žmogus negali susitvarkyti su netikėtomis finansinėmis išlaidomis. (Eurostat, 2021).

12. Įsiskolinimai (X12). Rodiklis nurodo, kaip šalies gyventojams sekasi laiku padengti įsiskolinimus, tokius kaip, hipoteka arba nuoma, komunalinės paslaugos, pirkimas išsimokėtinai (Eurostat, 2021).

13. Nusikalstamumas, smurtas ar vandalizmas regione (X13). Rodiklis nurodantis, kiek gaunama pranešimų iš gyventojų apie nusikaltimus, smurtą ar vandalizmą savo kaimynystėje. Duomenys pateikti remiantis ES-SPGS tyrimais (Eurostat, 2021).

14. Tarša, nešvarumai ar kitos aplinkos problemos (X14). Oro taršos rodiklis – „Miesto gyventojų oro taršos kietosiomis dalelėmis KD10 poveikis“. Jį papildo subjektyvus taršos suvokimas ir kitos aplinkos problemos. Triukšmo tarša oficialiai apibrėžiama kaip aplinkos garso lygio, viršijančio komforto lygį, poveikis. Jis gali turėti rimtų tiesioginių ir netiesioginių pasekmių sveikatai - hipertenzija, didelis streso lygis, miego sutrikimai ir, kraštutiniais atvejais, net klausos praradimas. Duomenys teikiami remiantis EU-SILC tyrimais (Eurostat, 2021).

15. GINI ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų koeficientas (X15). GINI indeksas rodo, kiek pajamų (arba kai kuriais atvejais vartojimo išlaidų) pasiskirstymas tarp asmenų ar namų ūkių skiriasi nuo visiškai vienodo pasiskirstymo. Remiantis statistine matavimų sklaida (dispersija) koeficientas kinta skalėje nuo 0 iki 1. Jei GINI koeficiento reikšmė yra 1, tai rodo visišką pajamų pasiskirstymo nelygybę. Ir atvirkščiai, jei visi namų ūkiai turėtų vienodą pajamų lygį - GINI koeficientas būtų lygus 0 (Eurostat, 2021).

Remiantis aptartais gyvenimo kokybės ir korupcijos rodikliais bei surinktais duomenimis, kiekybiniame tyrime keliamos šios hipotezės:

H1: Didėjanti korupcija turėjo teigiamos įtakos vidutiniam pajamų lygiui Europos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1973-1995 metais.

H2: Didėjanti korupcija teigiamai veikė užimtumo lygį Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 metais.

H3: Mažėjanti korupcija mažino nusikalstamumą Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 metais.

H4: Mažėjanti korupcija didino gyventojų skaičių, kurie įgyjo aukštąjį išsilavinimą šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 metais.

H5: Mažėjanti korupcija mažino GINI indeksą Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007-2013 metais.

Duomenų analizė bus atliekama naudojantis SPSS programos paketu. Duomenų laikotarpis – 8 metai (2012 – 2019 metai). Tyrimo duomenų bazę sudaro Europos Sąjungos statistikos tarnyba Eurostat ir „Transparency International“ duomenys. Siekiant nustatyti, ar egzistuoja ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir gyvenimo kokybės rodiklių Europos Sąjungos šalyse bei, ar rodikliai tarpusavyje koreliuoja, bus naudojama Pirsono (Pearsono) sandaugos momentinės koreliacijos koeficiento formulė.

$$R_{xy} = \frac{\sum(x - \bar{x})(y - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x - \bar{x})^2 \sum(y - \bar{y})^2}} \quad (1)$$

čia:

- x ir y atspindi skirtingas rodiklių reikšmes;
- $\bar{x}$ ir $\bar{y}$ - visų x ir y reikšmių vidurkis;
- R_{xy} – koreliacijos koeficientas.

Koreliacijos koeficiento reikšmės kinta nuo 0 iki 1. Jei koeficiento reikšmė bus arti nulio, bus laikoma, kad tarp pasirinktų rodiklių nėra ryšio. Jei koeficiento reikšmė bus arti vieneto arba jam lygi, bus teigiama, kad tarp pasirinktų rodiklių egzistuoja labai stiprus ryšys. Šio koeficiento reikšmės apibrėžos 5 lentelėje. Koreliacijos koeficientas neparodo, kuris kintamasis yra priežastis, o kuris pasekmė. Jis tik nustato, ar kintamųjų kitimas yra susietas. Šio koeficiento pagalba bus tiriamas ryšių stiprumas bei renkami veiksniai, kuriuos būtų tikslinga įtraukti į regresijos analizę (Bilevičienė ir Janušauskas, 2011).

5 lentelė. Koreliacijos stiprumo interpretacija

Koreliacijos koeficiento reikšmė (R)	Interpretacija
Nuo 0.9 iki 1.0 arba nuo –0.9 iki –1.0	Labai stipri koreliacija
Nuo 0.7 iki 0.9 arba nuo –0.7 iki –0.9	Stipri koreliacija
Nuo 0.5 iki 0.7 arba nuo –0.5 iki –0.7	Vidutinė koreliacija
Nuo 0.3 iki 0.5 arba nuo –0.3 iki –0.5	Silpna koreliacija
Nuo 0.3 iki –0.3	Nereikšminga koreliacija

Šaltinis: Bilevičienė ir Janušauskas (2011, p. 165)

Apskaičiavus koreliacijos koeficientus, nustatomas ryšių egzistavimas, tačiau negalima nustatyti ryšio dėsnio. Kintamųjų ryšiui apibūdinti ir prognozuoti taikomi regresijos modeliai. Regresinės analizės prognozės yra kiekybinės – regresijos funkcija aprašoma tiriamojo (priklausomojo – pasekmės) kintamojo priklausomybė nuo kito (nepriklausomojo – priežasties) kintamojo reikšmių kitimo.

Regresinė analizė leidžia parinkti kintamuosius siejančią funkciją (sudaromas regresijos modelis) (Bilevičienė ir Janušauskas, 2011).

Siekiant nustatyti modelio tinkamumą, išanalizuojama R^2 (determinacijos) koeficiento reikšmė. Determinacijos koeficientas parodo, kuri vieno požymio bendro kitimo dalis gali būti paaiškinta kito požymio reikšmių kitimu. Apskaičiuojama, kiek analizuojami veiksniai prisideda prie gyvenimo kokybės kitimo. Jo formulė pateikiama žemiau:

$$R^2 = R_{xy}^2 \tag{2}$$

čia:

- R^2 –determinacijos koeficiento reikšmė;
- R_{xy}^2 – koreliacijos koeficiento reikšmė.

Tai svarbiausia modelio tikimo duomenims charakteristika, kuri būtina visuose regresijos modelių aprašymuose. Determinacijos koeficientas lygina skirtumus tarp Y reikšmių, kai atsižvelgiama į regresijos modelį, su skirtumais tarp Y reikšmių, kai į modelį neatsižvelgiama. Labai apytikslė R^2 interpretacija, padedanti geriau suvokti jo prasmę, yra tokia – kiek procentų Y elgesio paaiškina kintamųjų X elgesys. Determinacijos koeficientas įgyja reikšmes iš intervalo nuo 0 iki 1. Kuo reikšmė artimesnė vienetui, tuo stipresnis tiesinis ryšys tarp X ir Y, ir atvirkščiai, kuo ji artimesnė nuliui, tuo ryšys tarp X ir Y silpnesnis (Čekanavičius, 2011).

Vertinant, kiek analizuojami veiksniai turi įtakos gyvenimo kokybei ir jos kitimui apskaičiuojamos koeficientų reikšmės, kurių dėka galima matyti, kiek tam tikro veiksnio pokyčiai prisideda prie gyvenimo kokybės kitimo. Regresijos koeficiento dydis parodo vidutinį rezultato kitimą pakitus faktoriui vienu vienetu. Regresijos lygties koeficientų įverčių skaičiavimo formulė:

$$\hat{b} = \frac{\overline{xy} - \bar{x} \cdot \bar{y}}{\overline{x^2} - \bar{x}^2} \tag{3}$$

Čia:

- $\hat{b}$ - regresijos koeficientas;
- x – gyvenimo kokybę atspindinčio rodiklio reikšmė;
- y − gyvenimo kokybei įtaką darantis veiksnys.

Paskutinis regresinės anlizės etapas - turint šiuos duomenis apskaičiuojama ANOVA p - reikšmė. Ji parodo, ar modelyje yra su priklausomu kintamuoju susijusių regresorių. Tyrimo metu laikysime, kad

jeigu p reikšmė yra didesnė už 0,05, tai regresijos modelio tinkamumas labai abejotinas (Y reikšmė nepriklauso nuo X). Jeigu p reikšmė mažesnė už 0,05, tai laikysime kaip patvirtinimą, jog modelis yra tinkamas.

3. KORUPCIJOS IR GYVENIMO KOKYBĖS TARPUSAVIO RYŠIŲ VERTINIMAS EUROPOS SĄJUNGOS ŠALIŲ KONTEKSE

Šioje dalyje sprendžiamas 3 darbo uždavinys – analizuojami gyvenimo kokybės ir korupcijos suvokimo indekso rodiklių ryšiai Europos Sąjungos šalyse, taikant antrame darbo skyriuje aprašytą tyrimo metodologiją. Atliekama korupcijos suvokimo indekso bei kitų antroje darbo dalyje pasirinktų gyvenimo kokybės veiksnių tarpusavio ryšių analizė. Bus atliekama rodiklių koreliacinė bei regresinė analizė taip tikrinant iškeltas hipotezes. Svarbu paminėti, kad tiriamos valstybės yra sugrupuotos į grupes pagal įstojimo į Europos Sąjungą metus.

Šiame skyriuje pateikiama empirinių duomenų analizė, atlikta siekiant patvirtinti arba atmesti tyrimo hipotezes. Duomenys analizuojami SPSS Statistics programos pagalba.

H1: *Didėjanti korupcija turėjo teigiamos įtakos vidutiniam pajamų lygiui Europos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1973-1995 metais.*

Šia hipoteze siekiama patikrinti, ar didėjantis korupcijos lygis Europos Sąjungos šalių grupėje teigiamai veikė (didino) vidutinį pajamų lygį. Ryšiui tarp kintamųjų ištirti naudojama Pirsono (Pearson) koreliacija. Rastos priklausomybės statistiniam reikšmingumui nustatyti atliekama tiesinės regresijos analizė.

6 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir vidutinio pajamų lygio

H	Europos šalių grupė	X1	Y1	Pearsono koreliacija	Tiesinė regresija		
				R	R^2	Beta	p
H1	Airija	Vidutinės pajamos	Korupcijos suvokimo indeksas	0.459	0.21	0.459	0.253
	Danija			-0.859	0.738	-0.859	0.06
	Graikija			-0.778	0.605	-0.778	0.23
	Ispanija			0.122	-	-	-
	Portugalija			-0.106	-	-	-
	Austrija			0.875	0.766	0.875	0.004
	Suomija			-0.77	0.593	-0.77	0.025
	Švedija			-0.069	-	-	-

Šaltinis: sudaryta autorės

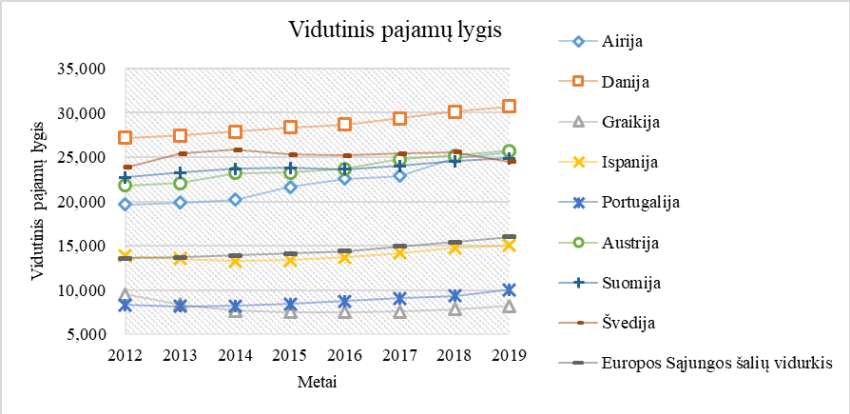
Atlikto tyrimo detalizacija pagal šalis atskleidė, kad ryšys tarp korupcijos indekso ir vidutinių pajamų lygio svyravo skirtingose šalyse (žr. 6 lentelę). 2 (Austrija, Suomija) iš 8 tiriamų šalių rezultatai parodė, kad egzistuoja statistiškai reikšmingas ryšys tarp kintamųjų. Tačiau 3 (Ispanija, Portugalija, Švedija) šalyse tiriant konkrečios šalies vidutinių pajamų priklausomybę nuo korupcijos suvokimo

indekso, statistiškai reikšmingas ryšys nebuvo nustatytas (R < nuo -0.3 iki 0.3). Likusiose 3 (Airija, Danija, Graikija) šalyse buvo rasta atsitiktinė regresinė priklausomybė tarp kintamųjų – p koeficientas visais atvejais didesnis nei 0.05 (čia: p < 0.05).

Austrija. Buvo nustatyta, kad egzistavo stiprus ryšys tarp vidutinių pajamų lygio ir korupcijos suvokimo šalyje (R = 0.875). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi 0.004, kai p < 0.05. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Šiuo atveju R kvadratu rodiklis yra lygus 0.766. Tai reiškia, kad korupcijos suvokimas nulemia vidutinių pajamų lygį 76,6%. Aišku, tai reiškia, kad 23,7 % vidutinių pajamų lygio kitimo Austrijoje yra priklausomi kitų veiksnių. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = 0.875. Tai parodo stiprią tiesioginę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Austrijoje, kuo aukštesnis (geresnis) korupcijos suvokimo indeksas, tuo labiau kilo pajamų lygis. ***Hipotezė nepatvirtinama.***

Suomija. Nustatyta, kad egzistavo stiprus ryšys tarp vidutinių pajamų lygio ir korupcijos suvokimo šalyje (R = -0.77). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi 0.025, kai p < 0.05. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Šiuo atveju R kvadratu rodiklis yra lygus 0.593. Tai reiškia, kad korupcijos suvokimas nulemia vidutinių pajamų lygį 59,3%. Tačiau net 40,7 % vidutinių pajamų lygio kitimo Suomijoje yra priklausomi kitų veiksnių. Beta = -0.77. Tai parodo stiprią tiesioginę atvirkštinę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Suomijoje, kuo žemestis korupcijos suvokimo indeksas (blogesnė korupcijos situacija), tuo labiau kilo vidutinių pajamų lygis. ***Hipotezė patvirtinama.***

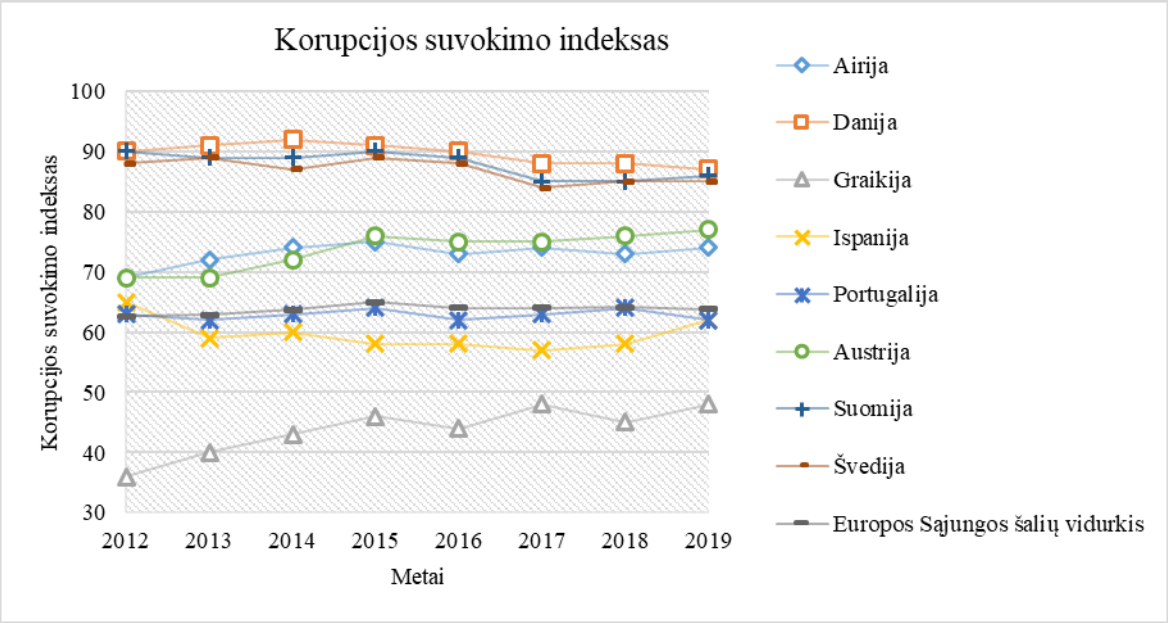
Atlikus vaizdinį statistinių duomenų pavaizdavimą (žr. 9 pav.) matyti, kad visose tiriamose šalyse vidutinis pajamų lygis 2012 – 2019 metais nuosekliai kilo. Ir tik Ispanijos, Portugalijos ir Graikijos vidutinis pajamų lygis žemesnis už Europos Sąjungos šalių vidurkį. Verta išskirti Daniją, kurios vidutinis pajamų lygis buvo net 14,000 eurų didesnis už Europos Sąjungos vidurkį per tiriamą laikotarpį.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

9 pav. Vidutinis pajamų lygis šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1973 – 1995 metais

Analizuojant vidutinio pajamų lygio ir korupcijos suvokimo ryšį tiriamu laikotarpiu, pastebimos tendencijos, kad žemiausio vidutinio pajamų lygio šalys – Ispanija, Portugalija, Graikija taip pat ir korupcijos suvokimo skalėje atsidurė žemiau Europos Sąjungos vidurkio. Jų padėtis buvo lygiagrečiai blogiausia dėl korupcijos suvokimo (žr. 10 pav.). Šalyse klestėjo korupcija ir nors koreliacijos ir regresijos analizė nebuvo reikšminga, matyti, kad reiškiniai turėjo tarpusavio ryšį. Tai pat korupcijos suvokimo indekso skalės viršuje yra Danija, kuri yra mažiausiai korumpuota tiriamų šalių grupėje. Ir taip pat yra gerokai aukščiau už Europos Sąjungos vidurkį.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

10 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1973 – 1995 metais

Analizuojant korupcijos suvokimo indekso pasiskirstymą ir kitimo ypatumus per laikotarpį, labiausiai išsiskyrė Graikija, kurioje 2012 m. korupcijos problema buvo ypatingai bloga. 2013 metų pradžioje Graikijos valdžia susitarė dėl nacionalinės kovos su korupcija strategijos, į kurią įtrauktas veiksmų planas. Taip šalyje buvo užpildyta ilgalaikė spraga ir žengtas svarbus žingsnis sprendžiant su korupcija susijusius uždavinius. Matoma, kad planas suveikė ir po 8 metų korupcijos suvokimo indekso rezultatas pakilo net per 12 punktų. Tačiau matyti, kad tuo pačiu laikotarpiu Graikijos vidutinės pajamos pradėjo mažėti.

Apibendrinant H1 gautus rezultatus, galima teigti, kad **hipotezė nepasitvirtino**, nes teigiami regresijos rezultatai gauti tik 1 tirtoje šalyje iš 8.

H2: *Didėjanti korupcija teigiamai veikė užimtumo lygį Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 metais.*

Šia hipoteze siekiame patikrinti, ar mažėjantis korupcijos lygis Europos Sąjungos šalių grupėje teigiamai veikė užimtumo lygį. Ryšiui tarp kintamųjų ištirti naudojama Pirsono (Pearson) koreliacija. Rastos priklausomybės statistiniam reikšmingumui nustatyti atliekama tiesinės regresijos analizė.

7 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir užimtumo lygio

H	Europos šalių grupė	X5	Y1	Pearsono koreliacija	Tiesinė regresija		
				R	R^2	Beta	p
H2	Čekija	Užimtumo lygis	Korupcijos suvokimo indeksas	0.890	0.791	0.890	0.003
	Estija			0.944	0.891	0.944	<0.001
	Kipras			-0.355	0.126	-0.355	0.389
	Latvija			0.817	0.668	0.817	0.13
	Lenkija			-0.107	-	-	-
	Lietuva			0.867	0.752	0.867	0.05
	Malta			-0.538	0.289	-0.538	0.169
	Slovakija			0.604	0.365	0.604	0.113
	Slovėnija			0.444	0.197	0.444	0.271
	Vengrija			-0.962	0.925	-0.962	<0.001

Šaltinis: sudaryta autorės

4 (Čekija, Estija, Lietuva, Vengrija) iš 10 tiriamų šalių rezultatai parodė, kad egzistavo statistiškai reikšmingas ryšys tarp kintamųjų. Tačiau Lenkijoje tiriant konkrečios šalies užimtumo priklausomybę nuo korupcijos suvokimo indekso, statistiškai reikšmingas ryšys nebuvo nustatytas (R < nuo -0.3 iki 0.3). Likusiose 5 (Kipras, Latvija, Malta, Slovakija, Slovėnija) šalyse buvo rasta atsitiktinė priklausomybė tarp kintamųjų – p koeficientas visais atvejais didesnis nei 0.05 (čia: $p < 0.05$). Gautų rezultatų duomenys pateikiami 7 lentelėje.

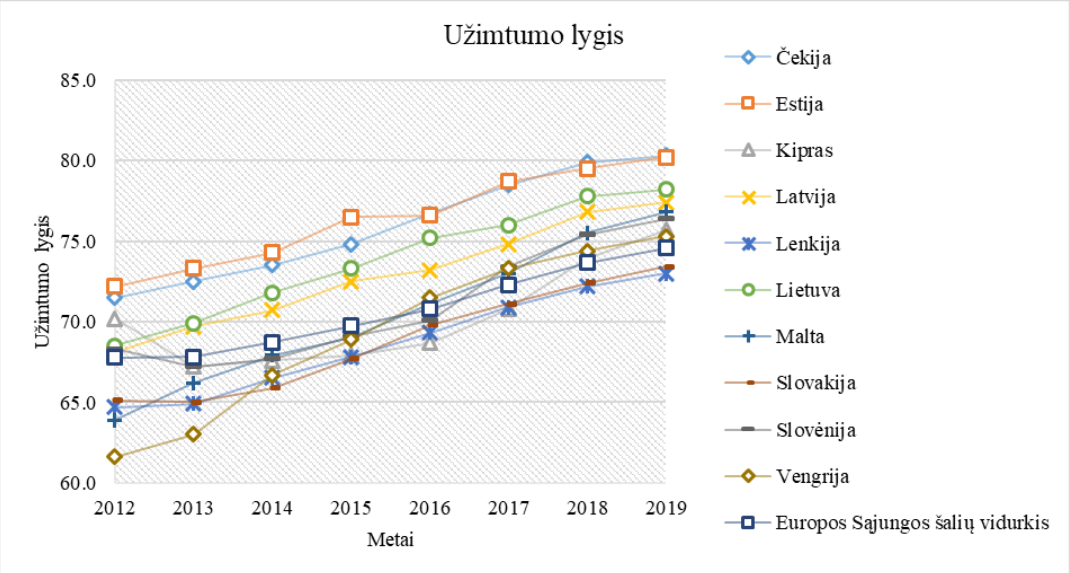
Čekija. Nustatyta, kad egzistavo stiprus ryšys tarp užimtumo lygio ir korupcijos suvokimo šalyje (R = 0.890). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi 0.003, kai $p < 0.05$. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Šiuo atveju R kvadratu rodiklis yra lygus 0.791. Tai reiškia, kad korupcijos suvokimas nulemia užimtumo lygį 79,1%. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = 0.890. Tai parodo stiprią tiesioginę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Čekijoje, kuo aukštesnis korupcijos suvokimo indeksas, tuo labiau kilo ir užimtumo lygis. ***Hipotezė nepatvirtinama.***

Estija buvo nustatyta, kad egzistavo labai stiprus ryšys tarp užimtumo lygio ir korupcijos suvokimo šalyje (R = 0.944). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi <0.001, kai $p < 0.05$. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Šiuo atveju R kvadratu rodiklis yra lygus 0.891. Tai reiškia, kad korupcijos suvokimas nulemia užimtumo lygį

89,1%. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = 0.944. Tai parodo labai stiprią tiesioginę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Estijoje, kuo aukštesnis korupcijos suvokimo indeksas, tuo labiau kilo užimtumo lygis. ***Hipotezė nepatvirtinama.***

Lietuva buvo nustatyta, kad egzistavo stiprus ryšys tarp vidutinių pajamų lygio ir korupcijos suvokimo šalyje (R = 0.867). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi 0.05, kai p < 0.05. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Šiuo atveju R kvadratu rodiklis yra lygus 0.752. Tai reiškia, kad korupcijos suvokimas nulemia užimtumo lygį 75,2 %. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = 0.867. Tai parodo stiprią tiesioginę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Lietuvoje, kuo aukštesnis korupcijos suvokimo indeksas, tuo labiau kila užimtumo lygis. ***Hipotezė nepatvirtinama.***

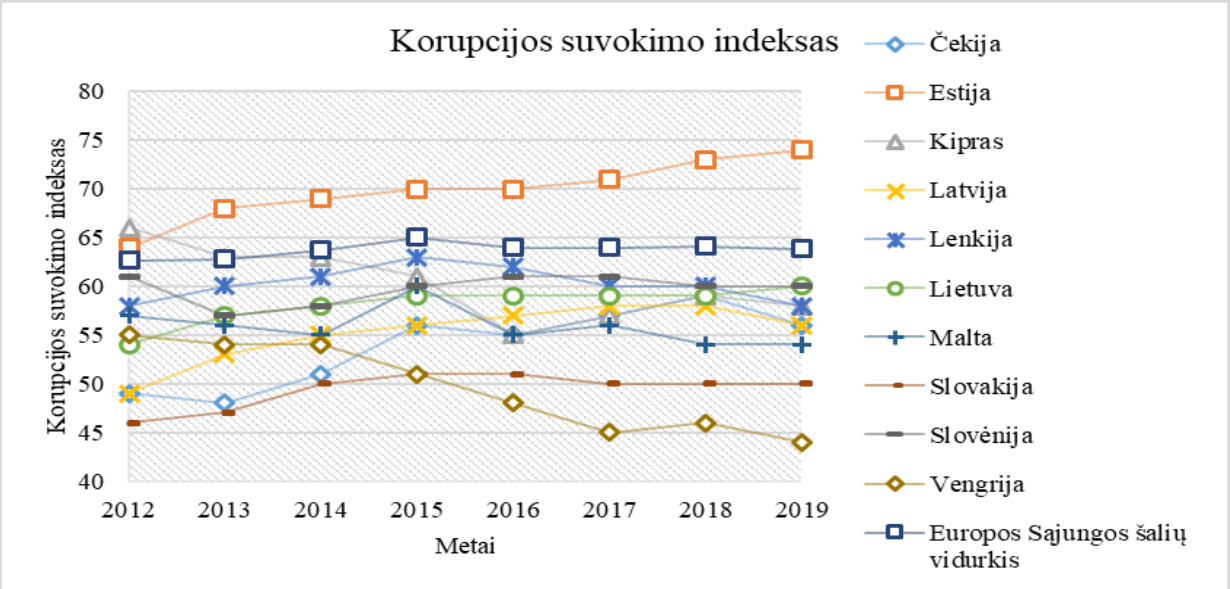
Vengrija buvo nustatyta, kad egzistavo labai stiprus ryšys tarp vidutinių pajamų lygio ir korupcijos suvokimo šalyje (R = -0.962). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi <0.001, kai p < 0.05. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Šiuo atveju R kvadratu rodiklis yra lygus 0.925. Tai reiškia, kad korupcijos suvokimas nulemia užimtumo lygį net 92,5%. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = -0.962. Tai parodo labai stiprią tiesioginę neigiamą priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Vengrijoje, kuo žemesnis korupcijos suvokimo indeksas (korupcijos padėtis blogėjo), tuo labiau kila užimtumo lygis. ***Hipotezė patvirtinama***.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

11 pav. Užimtumo lygis šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m.

Grafiškai pavaizdavus duomenis analizuojamu laikotarpiu, pastebima, kad visose tiriamose šalyse užimtumo lygis kilo nuo 2012 m. iki 2019 m. (žr. 11 pav.), tačiau net trims šalims (Slovakija, Lenkija, Kipras) per analizuojamą laikotarpį nepavyko pasiekti aukštesnio lygio nei Europos Sąjungos vidurkis. Tačiau didžiausias pokytis atsispindi Vengrijoje. Ieškant rodiklių tarpusavio ryšio su korupcijos suvokimo indeksu, labiausiai dėmesys atkreipiamas į Vengriją (žr. 12 pav.), kurioje per tiriamąjį laikotarpį korupcijos padėtis tik blogėjo. Taigi iš pavaizduotų diagramų, galima pastebėti akivaizdų ryšį tarp kintamųjų – kuo korupcijos padėtis blogesnė, užimtumas šalyje auga.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

12 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 m.

Tiriamų šalių grupėje korupcijos suvokimo indeksas pasiskirstė žemiau Europos Sąjungos vidurkio. Tik Estijoje korupcija aukščiau Europos Sąjungos vidurkio ir turi tendenciją gerėti. Aukštas korupcijos lygis šiose šalyse gali būti pateisinamas dėl vėlyvo prisijungimo prie Europos Sąjungos.

Apibendrinant H2 gautus rezultatus, galima teigti, kad **hipotezė nepasitvirtino**, nes teigiami regresijos rezultatai gauti tik 1 tirtoje šalyje iš 10.

H3: *Mažėjanti korupcija mažino nusikalstamumą Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 metais.*

Šia hipoteze siekiame patikrinti, ar mažėjantis korupcijos lygis Europos Sąjungos šalių grupėje teigiamai veikė (mažino) nusikalstamumo lygį. Ryšiui tarp kintamųjų ištirti naudojama Pirsono (Pearson) koreliacija. Rastos priklausomybės statistiniam reikšmingumui nustatyti atliekama tiesinės regresijos analizė. Skaičiavimo duomenys pateikiami 8 lentelėje.

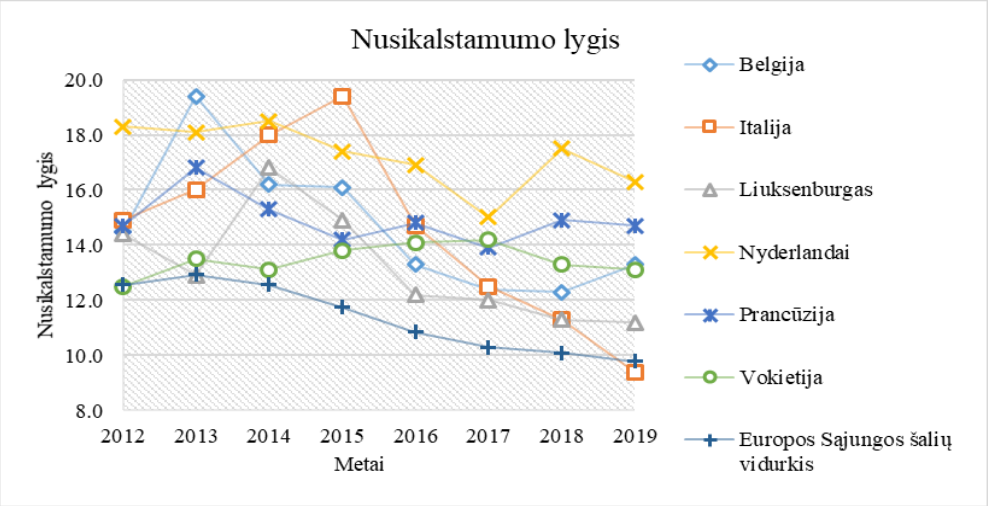
8 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir nusikalstamumo lygio

H	Europos šalių grupė	X13	Y1	Pearsono koreliacija	Tiesinė regresija		
				R	R^2	Beta	p
H3	Belgija	Nusikalstamumo lygis	Korupcijos suvokimo indeksas	0.1	-	-	-
	Italija			-0.863	0.745	-0.863	0.006
	Liuksenburgas			0.440	0.193	0.440	0.276
	Nyderlandai			0.608	0.370	0.608	0.110
	Prancūzija			-0.448	0.201	-0.448	0.266
	Vokietija			0.656	0.430	0.656	0.077

Šaltinis: sudaryta autorės

Tik Italijoje iš tiriamų šalių rezultatai parodė, kad egzistavo statistiškai reikšmingas ryšys tarp kintamųjų. Belgijoje tiriant nusikalstamumo priklausomybę nuo korupcijos suvokimo indekso, statistiškai reikšmingas ryšys nebuvo nustatytas (R < nuo -0.3 iki 0.3). Likusiose 4 (Liuksenburgas, Nyderlandai, Prancūzija, Vokietija) šalyse buvo rasta atsitiktinė priklausomybė tarp kintamųjų – p koeficientas visais atvejais didesnis nei 0.05 (čia: p < 0.05).

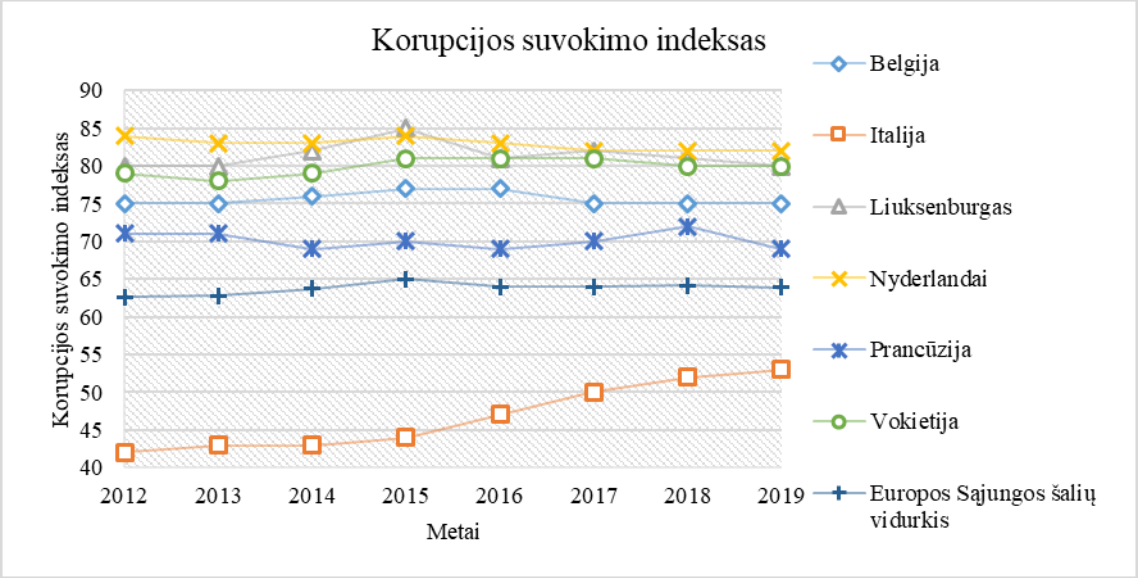
Italija. Buvo nustatyta, kad egzistavo stiprus neigiamas ryšys tarp nusikalstamumo lygio ir korupcijos suvokimo šalyje (R = -0.863). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi 0.006, kai p < 0.05. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = -0.863. Tai parodo stiprią tiesioginę atvirkštinę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Italijoje, kuo aukštesnis korupcijos suvokimo indeksas (gera korupcijos padėtis), tuo labiau krito nusikalstamumo lygis. ***Hipotezė patvirtinama.***

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

13 pav. Nusikalstamumo lygis šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 m.

Analizuojant nusikalstamumo lygį šalyse, matoma, kad nusikalstamumas, vagystės ir smurtas buvo labai kintantis visose šalyse ir pasiskirsto aukščiau Europos Sąjungos vidurkio (žr. 13 pav.). Detaliau galime paanalizuoti Italiją, kurioje matyti, kad iki 2015 metų nusikalstamumas turėjo tendenciją kilti, tačiau nuo pastarųjų metų stipriai krenta žemyn.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

14 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 m.

Korupcijos suvokimo indekso analizėje pastebima, kad tiriamose šalyse korupcijos suvokimo indeksas mažai kito ir buvo aukščiau Europos Sąjungos vidurkio, išskyrus Italiją (žr. 14 pav.). Po 2015 metų, korupcijos padėtis šalyje gerėjo. Taigi galima teigti, kad gerėjanti korupcijos padėtis turėjo tiesioginį tarpusavio ryšį su nusikalstamumu, kuris taip pat šalyje pradėjo mažėti.

Apibendrinant H3 gautus rezultatus, galima teigti, kad **hipotezė nepasitvirtino**, nes teigiami regresijos rezultatai gauti tik 1 tirtoje šalyje iš 6.

H4: *Mažėjanti korupcija didino gyventojų skaičių, kurie įgyjo aukštąjį išsilavinimą šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 metais.*

Šia hipoteze siekiame patikrinti, ar gerėjantis korupcijos lygis Europos Sąjungos šalių grupėje teigiamai veikė (didino) gyventojų skaičių pagal išsilavinimo lygį šalyse. Ryšiui tarp kintamųjų ištirti naudojama Pirsono (Pearson) koreliacija. Rastos priklausomybės statistiniam reikšmingumui nustatyti atliekama tiesinės regresijos analizė. Gauti rezultatai pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir gyventojų skaičiaus pagal išsilavinimo lygį

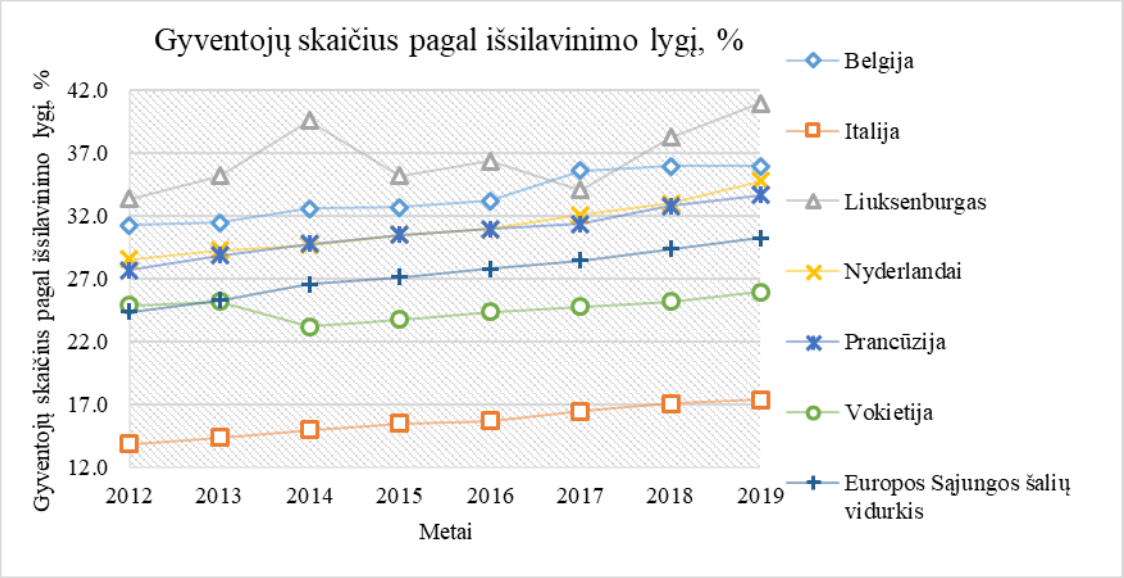
H	Europos šalių grupė	X8	Y1	Pearsono koreliacija	Tiesinė regresija		
				R	R^2	Beta	p
H4	Belgija	Gyventojų skaičius pagal išsilavinimo lygį	Korupcijos suvokimo indeksas	-0.290	-	-	-
	Italija			0.965	0.932	0.965	<0.001
	Liuksenburgas			-0.158	-	-	-
	Nyderlandai			-0.798	0.638	-0.798	0.017
	Prancūzija			0.037	-	-	-
	Vokietija			0.117	-	-	-

Šaltinis: sudaryta autorės

2 (Italija, Nyderlandai) iš 6 tiriamų šalių rezultatai parodė, kad egzistavo statistiškai reikšmingas ryšys tarp kintamųjų. Tačiau likusiose 4 (Belgija, Liuksenburgas, Prancūzija, Vokietija) tiriant konkrečios šalies gyventojų skaičiaus pagal išsilavinimo lygio priklausomybę nuo korupcijos suvokimo indekso, statistiškai reikšmingas ryšys nebuvo nustatytas (R < nuo -0.3 iki 0.3).

Italija. Buvo nustatyta, kad egzistavo labai stiprus ryšys tarp gyventojų skaičiaus pagal išsilavinimo lygį ir korupcijos suvokimo šalyje (R = 0.965). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi <0.001, kai p < 0.05. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Šiuo atveju R kvadratu rodiklis yra lygus 0.745. Tai reiškia, kad korupcijos suvokimas nulemia gyventojų pagal išsilavinimą skaičių 74,5%. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = 0.965. Tai parodo stiprią tiesioginę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Italijoje, kuo aukštesnis korupcijos suvokimo indeksas (geresnė korupcijos situacija šalyje), tuo daugiau gyventojų įgijo aukštąjį išsilavinimą. ***Hipotezė patvirtinama.***

Nyderlandai. Buvo nustatyta, kad egzistavo stiprus ryšys tarp gyventojų skaičiaus pagal išsilavinimo lygį ir korupcijos suvokimo šalyje (R = -0.798). Šiam rezultatui komponuoja ir tiesinės regresijos p reikšmė, kuri yra lygi 0,017, kai p < 0,05. Detalesnei hipotezės analizei pasitelkiami tiesinės regresijos rezultatai. Norint patikrinti, kokio stiprumo bei krypties priklausomybė yra tarp konstruktų, tiriami Beta rodiklio duomenys. Beta = -0,798. Tai parodo stiprią tiesioginę atvirkštinę priklausomybę tarp kintamųjų. Taigi, galima daryti išvadą, kad Nyderlanduose, kuo aukštesnis korupcijos suvokimo indeksas, tuo mažiau gyventojų įgijo aukštąjį išsilavinimą. ***Hipotezė nepatvirtinama.***

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

15 pav. Gyventojų skaičius pagal išsilavinimo lygį (%) šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 m.

Analizuojant statistinių duomenų pavaizdavimą diagramoje, matoma, kad tiriamų šalių grupėje per tiriamąjį laikotarpį vis daugiau gyventojų įgijo aukštąjį išsilavinimą. Ir tik Vokietijoje ir Italijoje gyventojų skaičius su aukštuoju išsilavinimu buvo žemesnis už Europos Sąjungos vidurkį (žr. 15 pav.). Siekant rasti ryšį su korupcijos suvokimo indeksu, matyti ryšio tendencija Italijoje, kur analizuojamu laikotarpiu vis daugiau gyventojų įgavo aukštąjį išsilavinimą, nors korupcijos suvokimo indeksas kilo (žr. 16 pav.). Taigi taip pat galime nustatyti, kad šių rodiklių tarpusavio ryšys buvo stiprus.

Apibendrinant H4 gautus rezultatus, galima teigti, kad **hipotezė nepasitvirtino**, nes teigiami regresijos rezultatai gauti tik 1 tirtoje šalyje iš 6.

H5: *Mažėjanti korupcija mažino GINI indeksą Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007-2013 metais.*

Šia hipoteze siekiame patikrinti, ar mažėjantis korupcijos lygis Europos Sąjungos šalių grupėje teigiamai veikė (mažino) GINI indeksą. Ryšiui tarp kintamųjų ištirti naudojama Pirsono (Pearson) koreliacija. Rastos priklausomybės statistiniam reikšmingumui nustatyti atliekama tiesinės regresijos analizė. Atlikto tyrimo rezultatai pateikiami 10 lentelėje.

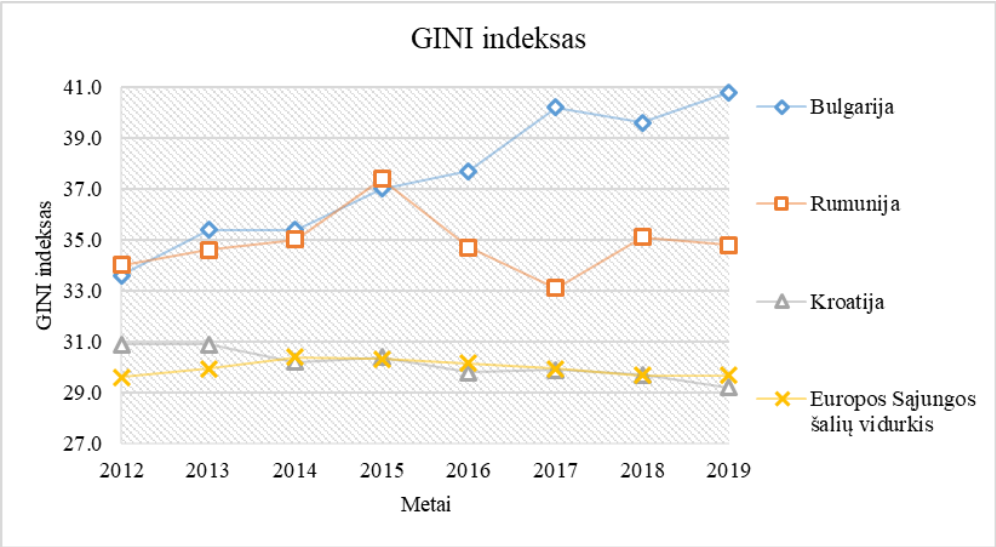
10 lentelė. Ryšys tarp korupcijos suvokimo indekso ir GINI indekso

H	Europos šalių grupė	X15	Y1	Pearsono koreliacija	Tiesinė regresija		
				R	R^2	Beta	p
H5	Bulgarija	GINI indeksas	Korupcijos suvokimo indeksas	0.566	0.320	0.566	0.144
	Rumunija			-0.083	-	-	-
	Kroatija			-0.057	-	-	-

Šaltinis: sudaryta autorės

Rumunijoje ir Kroatijoje tiriant konkrečios šalies GINI indekso priklausomybę nuo korupcijos suvokimo indekso, statistiškai reikšmingas ryšys nebuvo nustatytas (R < nuo -0.3 iki 0.3). Bulgarijoje buvo nustatytas vidutinis ryšys, tačiau rasta atsitiktinė priklausomybė tarp kintamųjų – p koeficientas didesnis nei 0.05 (čia: p < 0.05). ***Hipotezė nepasitvirtino.***

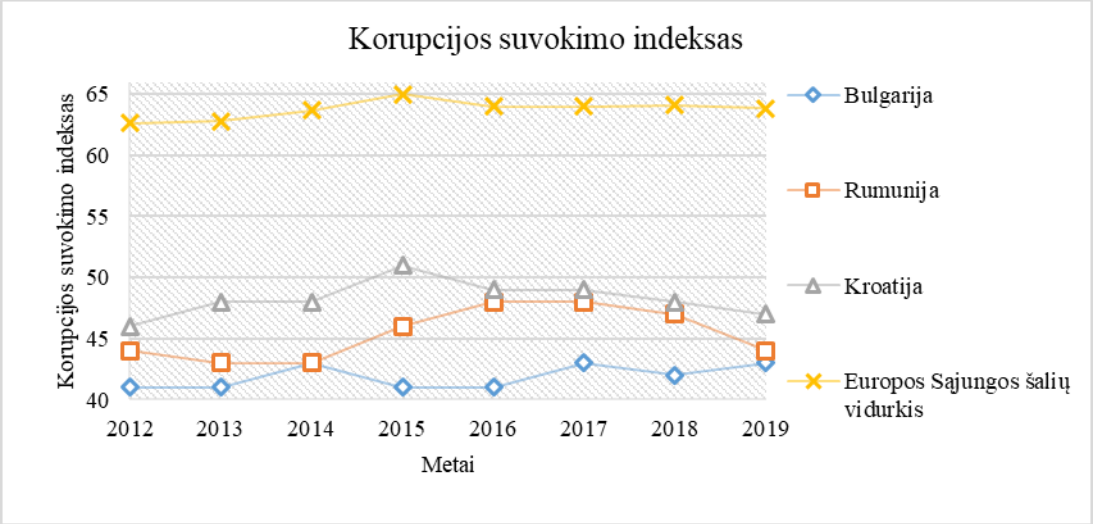
GINI indeksas tiriamose šalyse buvo pasiskirstęs virš Europos Sąjungos vidurkio (žr. pav. 16). Šiose šalyse yra didesnė pajamų nelygybė nei kitose Sąjungos šalyse. Bulgarijoje šis rodiklis turi tendenciją kilti. Rumunijoje nuo 2015 metų situacija gerėjo.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

16 pav. GINI indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007 – 2013 m.

Analizuojant šalių korupcijos suvokimo indeksą, galima pastebėti, kad šalys yra labai korumpuotos (žr. 17 pav.). Korupcijos suvokimo rodikliai buvo gerokai žymiai blogesni už Europos Sąjungos vidurkį. Tai gali būti pateisinama, kad šios šąlys vėliausiai prisijungė prie Europos Sąjungos ir dar nerado tinkamiausių kovos su korupcija priemonių.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Eurostat, 2021

17 pav. Korupcijos suvokimo indeksas šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007 - 2013 m.

Bandant rasti rodiklių tarpusavio ryšius, galima įžvelgti pajamų nelygybės pokyčius šalyse, tačiau deja, nepavyksta jų susieti su korupcijos suvokimo indeksu.

Apibendrinant H5 gautus rezultatus, galima teigti, kad **hipotezė nepasitvirtino**, nes tarpusavio ryšiai nebuvo nustatyti.

Atlikus tyrimą, visų hipotezių rezultatai pateikiami 11 lentelėje. Tyrimo metu nustatyta, kad nei viena hipotezė nepasitvirtino, nors detaliai analizuojant kiekvieną šalį atskirai, darbe aptariami stiprūs koreliacijos ryšiai, tačiau tik 4 hipotezėse rastos po vieną Europos Sąjungos šalį, kur rezultatai buvo teigiami. Paskutinė hipotezė atskleidė, kad jokie reikšmingi regresijos ryšiai nenustatyti.

11 lentelė. Gauti hipotezių rezultatai

Šalys / Hipotezė	Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 1958 m.	Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 1973 – 1995 m.	Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 2004 m.	Šalys įstojusios į Europos Sąjungą 2007 – 2013 m.
H1	-	**Nepasitvirtino** **Teigiami rezultatai: Suomija**	-	-
H2	-	-	**Nepasitvirtino** **Teigiami rezultatai: Vengrija**	-
H3	**Nepasitvirtino** **Teigiami rezultatai: Italija**	-	-	-

11 lentelės tęsinys kitame puslapyje

11 lentelės tęsinys

H4	**Nepasitvirtino** **Teigiami rezultatai: Italija**	-	-	-
H5	-	-	-	**Nepasitvirtino**

Šaltinis: Sudaryta autorės

Europos Sąjungos šalys, kuriose tyrime keltos hipotezės dėl korupcijos ir gyvenimo kokybės rodiklių tarpusavio ryšio **pasitvirtino**: Suomijoje, Vengrijoje ir Italijoje.

Europos Sąjungos šalys, kuriose tyrime keltos hipotezės dėl korupcijos ir gyvenimo kokybės rodiklių tarpusavio ryšio **nepasitvirtino**: Airija, Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Kipras, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Švedija, Vokietija.

H1 teigiami rezultatai patvirtinti Suomijoje, kur nustatyta, kad korupcijos suvokimo indeksas ir vidutinis pajamų lygis turėjo reikšmingą tarpusavio ryšį, kuomet veiksniai teigiamai veikė vienas kitą. Antra tiriama hipotezė taip pat nepasitvirtino, nors stiprus koreliacijos ryšys nustatytas keliose šalyse. Teigiamas regresijos rezultatas gautas tik Vengrijoje, kur nustatyta, kad kuo blogesnė korupcijos situacija, tuo buvo geresnis užimtumo rezultatas šalyje. Trečioji iškelta hipotezė teigiamus rezultatus pateikė tik Italijoje iš visų kitų tirtų šalių grupės. Italijoje nustatyta, kad kuo daugiau korupcijos šalyje, tuo buvo didesnis nusikalstamumo lygis. Nors analizuojant H3 nustatyta, kad koreliacija buvo aptikta ir kitose šalyse. H4 hipotezė nebuvo patvirtinta, nes teigiamas veiksnių ryšys nustatytas taip pat tik Italijoje. Šioje šalyje nustatytas stiprus ryšys, kur bloga korupcijos padėtis teigiamai veikė gyventojų išsilavinimą. Taip daugiau gyventojų įgyja aukštąjį išsimokslinimą. H5 gauti tyrimo rezultatai atmetė hipotezę. Tiriamoje į Europos Sąjungą 2007 - 2013 metais įstojusių šalių grupėje nenustatytas ryšys tarp šalyje plytinčios korupcijos ir GINI indekso, kuris nurodo pajamų nelygybę.

Apibendrinant tyrimo rezultatus, galima teigti, kad reikšmingas ryšys tarp korupcijos suvokimo šalyse ir tirtų gyvenimo kokybės rodiklių nebuvo patvirtinamas, kadangi keltos hipotezės pasitvirtino tik vienai šaliai iš tiriamų grupių pagal įstojimo į Europos Sąjungos metus. Tik Suomijoje nustatytas reikšmingas ryšys, kur bloga korupcijos padėtis gerino vidutinį pajamų lygį šalye. Vengrijoje bloga korupcijos padėtis turėjo reikšmingą tarpusavio ryšį su aukštais teigiamais užimtumo rezultatais. Italijoje hipotezės pasitvirtino, kur nustatyta, kad aukštas korupcijos lygis taip pat skatino ir nusikalstamumą šalyje, tačiau tuo pat metu vis didesnis gyventojų skaičius įgyjo aukštąjį įsilavinimą. Tiriant paskutinę hipotezę reikšmingi ryšiai tiriamų šalių grupėje nebuvo nustatyti.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

1. Nustatyta, kad gyvenimo kokybė yra labai platus aspektas, kuris anksčiau buvo vertinamas tik bendrojo vidaus produkto skaičiavimu, tačiau vis dažniau kalbama apie detalumą, kur atskirai tiriami veiksniai sudaro visumą gyvenimo kokybei apibūdinti. Ji apima visus veiksnius, kurie daro įtaką tam, ką visuomenė vertina gyvenime. Tai susideda iš materialių ir nematerialių vertybių, sveikatos, švietimo galimybių, laisvalaikio praleidimo, užimtumo, saugumo bei bendrai gyventojus supančios aplinkos. Mokslinėje literatūroje nagrinėjant korupciją ar gyvenimo kokybę, susiduriama, kad šie reiškiniai daro įtaką vienas kitam. Darbe pristatomi tyrėjų atlikti tyrimai (kiekybiniais apklausos bei regresijos analizės metodais), kuriuose nustatyti ryšiai tarp anksčiau minėtų reiškinių.

2. Atliekant mokslinės literatūros analizę, pastebėta, kad daugiausia tyrimų panašia tema buvo atliekama kiekybinių apklausos metodu arba taikant koreliacijos, regresijos analizę. Šiam tyrimui atlikti buvo pasirinkti antrinių statistinių duomenų lyginamosios ir loginės analizės, koreliacinės - regresinės analizės metodai. Antroje darbo dalyje tyrimui atlikti buvo iškeltos 5 hipotezės, kurios suformuluotos pagal atrinktus gyvenimo kokybės ir korupcijos rodiklius. Pristatomos Europos Sąjungos šalių grupės, kurios sugrupuotos remiantis, kuriais metais šalis įstojo į Europos Sąjungą.

3. Paskutinėje darbo dalyje, atlikus tyrimą, galima teigti, kad reikšmingas ryšys tarp korupcijos suvokimo šalyse ir tirtų gyvenimo kokybės rodiklių nėra patvirtinamas, kadangi keltos hipotezės pasitvirtino tik vienai šaliai iš tiriamų grupių pagal įstojimo į Europos Sąjungos metus. Tik Suomijoje nustatytas reikšmingas ryšys, kur bloga korupcijos padėtis gerina vidutinį pajamų lygį šalye. Vengrijoje bloga korupcijos padėtis turi reikšmingą tarpusavio ryšį su aukštais teigiamais užimtumo rezultatais. Italijoje hipotezės pasitvirtino, kur nustatyta, kad aukštas korupcijos lygis skatina taip pat skatina ir nusikalstamumą šalyje, tačiau tuo pat metu vis didenis gyventojų skaičius įgyja aukšąjį įsilavinimą. Tiriant paskutinę hipotezę reikšmingi ryšiai tiriamų šalių grupėje nebuvo nustatyti.

Nustačius Europos Sąjungos šalis, kuriose buvo nustatyti stiprūs korupcijos ir gyvenimo kokybės tarpusavio ryšiai, pateikiami siūlymai:

1. Nustačius reikšmingą veiksnių tarpusavio ryšį, kuomet didėjo korupcija ir tuo pačiu metu augo vidutinis pajamų lygis Suomijoje, šalis turėjo daugiau dėmesio skirti korupcijos valdymui, ypatingai didžiausiu korupcijos padidėjimo šuoliu 2016 - 2017 metais per tirtą laikotarpį. Taip pat šalyje vertėtų atlikti detalesnį tyrimą, siekant atskleisti, ar atlyginimo dydžiui augti įtakos turėjo korupcija bei kokiose srityse ir kokia forma. Taip pat vertėtų ištirti, ar tiriamu laikotarpiu šalyje gyventojai užsiimė kitomis pelną nešančiomis veiklomis, o ne tik gavo pajamas iš pagrindinės darbovietės.

2. Reikšmingas veiksnių tarpusavio ryšys, kuomet Vengrijoje didėjo korupcija ir tuo pačiu metu augo užimtumas, reiškia korumpuotą situaciją darbo rinkoje. Šalis turėtų atlikti detalesnį tyrimą, kuriame

būtų nustatomos labiausiai korupcijos paliestos institucijos. Taip būtų galima nustatyti, ar korupcija paplitusi visoje darbo rinkoje, ar tik valstybinėse, ar privačiose darbovietėse.

3. Italijoje mažėjanti korupcija, turinti tiesioginį ryšį gyventojų skaičiui šalyje, kurie įgijo aukštąjį išsilavinimą, parodo, kad šalis turi atkreipti dėmesį į švietimo sistemos korumpuotumą. Reikalingas detalesnis tyrimas, kaip gyventojams pavyksta įstoti į universitetus ir kas juos paskatina siekti aukštesnio išsilavinimo. Detalesnis tyrimas taip pat padėtų atskleisti, ar aukštesnį išsilavinimą įgyję gyventojai labiau supranta korupcijos problemą ir taip asmeniškai prisideda prie šio reiškinio mažinimo.

Šių siūlymų laikymasis padės šalims sumažinti korupcijos tarpusavio ryšį su tirtais gyvenimo kokybės veiksniais.

LITERATŪRA

1. Banerjee, A., Mullainathan, S. ir Hanna, R. *Corruption*. National bureau of Economic research. Prieiga per internetą: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w17968/w17968.pdf.

2. Bilevičienė, T. ir Janušauskas, S. (2011). *Statystinių metodų taikymas rinkos tyrimuose*. Vilnius: Mykolo Romerio Universitetas.

3. Brazienė, R. (2005*). Socialinės stratifikacijos skaitiniai (Mokomoji knyga).* Technologija, Kaunas.

4. Carcaba, A., Gonzalez, E., Ventura, J. ir Arrondo, R. (2017). How Does Good Governance Relate to Quality of Life? *Sustainability 2017, 9(4), 631*. Prieiga per internetą: https://www.mdpi.com/2071-1050/9/4/631/htm.

5. Civilinės teisės konvencija dėl korupcijos (1999). Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.197963.

6. Čekanavičius, V. (2011). Pavyzdinis metodologinis mokomasis studijų paketas. *Taikomoji regresinė analizė socialiniuose tyrimuose.* Prieiga per internetą: http://www.lidata.eu/index.php?file=files/mokymai/trast/trast.html&course_file=trast_2_1_4.html&fbclid=IwAR2OAecg3YTrpUWH-aHuR0UMMnx4UB3TR0_dv1k81j_iueg22FsOIqP5rBE.

7. Dumbliauskienė, M.ir Jarmalavičienė S. (2012). Gyvenimo kokybės kompleksinio vertinimo metodologinės problemos. *Geografijos metraštis 45.* Prieiga per internetą: https://search.proquest.com/openview/83a9c5020c75210f251f6c0b3bb877af/1?pq-origsite=gscholar&cbl=54933.

8. Enste, D. ir Heldman, C. (2017). Causes and consequences of corruption: An overview of empirical results. *Institut der deutschen Wirtschaft Köln. IW-Report 2/2017*. Prieiga per internetą: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/157204/1/IW-Report-2017-02.pdf.

9. Europos Komisija (2017). Kova su korupcija. *Europos semestro teminės informacijos suvestinė.* Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_fight-against-corruption_lt.pdf.

10. Europos Komisija (2017). Nelygybės šaltinis. *Europos semestro teminės informacijos suvestinė.* Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_addressing-inequalities_lt.pdf.

11. Europos Sąjunga (2021). 27 ES valstybės narės pagal įstojimo į ES metus. Prieiga per internetą: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_lt#tab-0-1.

12. Eurostat (2017). Final report of the expert group on quality of life indicators. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/7870049/7960327/KS-FT-17-004-EN-N.pdf/f29171db-e1a9-4af6-9e96-730e7e11e02f.

13. Eurostat (2021). Mean and median income by age and sex - EU-SILC and ECHP surveys. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di03$DV_405/default/table?lang=en.

14. Eurostat (2021). Income quintile share ratio S80/S20 for disposable income by sex and age group - EU-SILC survey. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di11$DV_406/default/table?lang=en.

15. Eurostat (2021). Main GDP aggregates per capita. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc$DV_648/default/table?lang=en.

16. Eurostat (2021). House price index - annual data. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsho20/default/table?lang=en.

17. Eurostat (2021). Employment rates by sex, age and educational attainment level (%). Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_ergaed$DV_319/default/table?lang=en.

18. Eurostat (2021). Unemployment rates by sex, age and educational attainment level (%). Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_urgaed$DV_611/default/table?lang=en.

19. Eurostat (2021). Life expectancy by age and sex. Prieiga per internetą: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_mlexpec&lang=en.

20. Eurostat (2021). Population by educational attainment level, sex and age (%) - main indicators. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_03$DV_598/default/table?lang=en.

21. Eurostat (2021). Early leavers from education and training by sex and labour status. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_14$DV_356/default/table?lang=en.

22. Eurostat (2021). Participation rate in education and training (last 4 weeks) by sex, age and educational attainment level. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_lfs_02$DV_669/default/table?lang=en.

23. Eurostat (2021). Inability to face unexpected financial expenses - EU-SILC survey. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdes04$DV_421/default/table?lang=en.

24. Eurostat (2021). Arrears (mortgage or rent, utility bills or hire purchase) from 2003 onwards - EU-SILC survey. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdes05$DV_422/default/table?lang=en.

25. Eurostat (2021). Crime, violence or vandalism in the area - EU-SILC survey. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mddw03$DV_420/default/table?lang=en.

26. Eurostat (2021). Pollution, grime or other environmental problems - EU-SILC survey. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mddw02$DV_419/default/table?lang=en.

27. Eurostat (2021). Gini coefficient of equivalised disposable income - EU-SILC survey. Prieiga per internetą: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?lang=en&dataset=ilc_di12.

28. Fahey, T., Nolan, B. N. & Whelan, C. T. (2003). Monitoring quality of life in Europe. *Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.*

29. Friedrich, C., J. (2002) „Corruption Concepts in Historical Perspective." Heidenheimer A., Johnston M. *Political Corruption. Concepts & Contexts. Third Edition. New Brunswick and London: Transaction Publishers.*

30. Gavelytė, I. (2005). Korupcijos prevencijos priemonių reikšmė ir šiuolaikiniai ypatumai. *Ekonomika ir vadyba : aktualijos ir perspektyvos. Nr. 5, p. 113-118.* Prieiga per internetą: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2005~1367154477012/J.04~2005~1367154477012.pdf.

31. Gruževskis, B. ir Orlova U. L. (2012). Sąvokos "gyvenimo kokybė" raidos tendencijos. *Socialinis darbas. t. 11, Nr. 1, p. 7-18.* Prieiga per internetą: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2012~1367182722559/J.04~2012~1367182722559.pdf.

32. Gupta, S., Davoodi, H. ir Alonso-Terme, R. (2002). Does corruption affect income inequality and poverty? *Economics of Governance. Spinger-Verlag.* Prieiga per internetą: https://pria-academy.org/pdf/ISA/m2/m2-1-Corruption-IncomeIneq-Pov.pdf.

33. Investopedia. Corruption. Prieiga per internetą: https://www.investopedia.com/terms/c/corruption.asp.

34. Janušauskaitė, G. (2008). Gyvenimo kokybės tyrimai: problemos ir galimybės. *Filosofija. Sociologija. 2008. T. 19. Nr. 4, p. 34–44.* Prieiga per internetą: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB.0001:J.04~2008~1367163079817/J.04~2008~1367163079817.pdf.

35. Juozulynas, A., Jurgelėnas, A., Prapiestis, J. ir Butikis, M. (2010) Gyvenimo kokybės ir socialinių veiksnių tarpusavio ryšys. *Gerontologija 2010; 11(1): 37–42.* Prieiga per internetą: http://www.gerontologija.lt/files/edit_files/File/pdf/2010/nr_1/2010_37_42.pdf.

36. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba. Korupcijos suvokimo indeksas (KSI). Prieiga per internetą: https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/korupcijos-suvokimo-indeksas-ksi/7436.

37. Merkys, G., Brazienė, R., Kondrotaitė G. (2008). Subjektyvi gyvenimo kokybė kaip socialinis indikatorius : naujosios viešosios vadybos ir darnios plėtros kontekstas. *Socialiniai tyrimai. 2008, Nr. 2 (12), p. 63-74.* Prieiga per internetą: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2008~1367163382385/J.04~2008~1367163382385.pdf.

38. Milasevičiūtė, V., Pukelienė, V. ir Vilkas, E. (2006). Indeksas gyvenimo kokybei matuoti: analizė, vertinimas ir tyrimas Lietuvos atveju. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai. 2006, Nr. 39, p.* Prieiga per internetą: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2006~1367179992757/J.04~2006~1367179992757.pdf.

39. Pasaulio banko organizacija „Transparency International“. Prieiga per internetą: https://www.transparency.org/en/what-is-corruption.

40. Palidauskaitė, J. (2006). Korupcijos sklaidos formos Lietuvoje: tarp sovietinio palikimo ir rinkos padiktuoto pragmatizmo. *Viešoji politika ir administravimas. Nr. 18.* Prieiga per internetą: https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/12796/2336-4995-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

41. Palidauskaitė, J. (2015). Korupcijos ir atsakomybės problema viešojo administravimo sistemoje. *Viešoji politika ir administravimas. nr. 13.* Prieiga per internetą: https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/13546/2399-5122-1 SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

42. Palidauskaitė, J. (2010). Etika valstybės tarnyboje. *Kaunas: Technologija.* (p. 267).

43. Palidauskaitė, J. ir Raudonienė, A. (2004). Antikorupcinės kultūros gairės Lietuvoje. *Kultūrologija 11. Kult8ros savitumas ir universalumas.* (P. 55-77).

44. Piliponytė, J. (2004). Korupcija: teoriniai bandymai apibrėžti ir paaiškinti. *Sociologija. Mintis ir veiksmas 2004/2*. (p. 83-95).

45. Prapiestis, J., Juozulynas, A. ir Jurgelėnas, A. (2003). Gyvenimo kokybės tyrimai ir teisiniai aspektai. *„Sveikatos mokslai“ Nr. 4.* Prieiga per internetą: http://elibrary.lt/resursai/Ziniasklaida/SAM/Sveikatos%20mokslai/sm_2003_04.pdf#page=48.

46. Rakauskienė, O. G., Servetkienė, V., Puškorius, S., Čaplinskienė, M., Diržytė, A., Ranceva, O., Bilevičienė, T., Kazlauskienė, E., Žitkienė, R., Štreimikienė, D., Monkevičius, A., Bieliauskienė, R., Laurinavičius, A., Krinickienė, E. (2017). Socialinė ekonominė nelygybė Lietuvoje. *Mokslo studija.* Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

47. Raudonienė A. (2003). Korupcijos kategorijų analizė. *Jurisprudencija, t. 41(33); 81–90*. Prieiga per internetą: https://www3.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/3426/3221.

48. Remeikienė, R., Gasparėnienė, L., Chadyšas, V., Raistenskis, E. (2020). Links between Corruption and Quality of Life in European Union. Entrepreneurship and sustainability center 2020 volume 7 number 4 (June) . Prieiga per internetą: http://jssidoi.org/jesi/uploads/articles/28/Remeikiene_Links_between_corruption_and_quality_of_life_in_European_Union.pdf.

49. Ruževičius, J. (2013) J. Ruževičius apie gyvenimo kokybę. Prieiga per internetą: https://www.kvalitetas.lt/index.php?id=716.

50. Servetkienė, V. (2013). *Gyvenimo kokybės daugiadimensis vertinimas, identifikuojant kritines sritis* (daktaro disertacija). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

51. Skučienė, D. (2008). Pajamų nelygybė Lietuvoje. *Filosofija. Sociologija. 2008, t. 19, Nr. 4, p. 22-33.* Prieiga per internetą: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2008~1367163079280/J.04~2008~1367163079280.pdf.

52. Stasiukevičiūtė E., Vonžodaitė R. (2012) Korupcijos samprata, priežastys ir pasekmės. *Kaunas: Kauno kolegija.*

53. Starkauskienė, V. (2011). *Gyvenimo kokybės veiksniai ir jos kompleksinio vertinimo modelis* (daktaro disertacija). Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.

54. Swedbank AB. Žodynėlis. Gini koeficientas. Prieiga per internetą: https://blog.swedbank.lt/zodynelis/gini-koeficientas.

55. Taptautinių žodžių žodynas. Prieiga per internetą: https://tzz.lt/k/korupcija/.

56. Terziev, V. (2017). Essence and reasons for the manifestation and basic areas of corruption and government structures for corruption counteraction in Bulgaria. T*he Chinese Journal of International Politics.* Prieiga per internetą: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3154315.

57. Transparency International. Corruption perception index. 2020 Methodology. Prieiga per internetą: https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/nzl.

58. The World Bank. Dat Base. GINI Index. Prieiga per internetą: https://datacatalog.worldbank.org/gini-index-world-bank-estimate-2.

59. Tonkūnaitė-Thiemann, A. (2013). *Socialinės nelygybės profiliai rytų ir vidurio europos valstybėse* (daktaro disertacija). Vilnius: Vilniaus universitetas.

60. Valackienė, A. (2003). Lietuvos moterų profesinės karjeros veiksniai: subjektyvus vertinimas. *Filosofija. Sociologija. 2003, Nr. 1, p. 49-57.* Prieiga per internetą: https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2003~1367158855727/J.04~2003~1367158855727.pdf.

Gasperavičiūtė A. (2021). *Tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės vertinimas Europos Sąjungos kontekste* (magistro baigiamasis darbas). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe išnagrinėjus korupcijos ir gyvenimo kokybės teorinius aspektus, bei išanalizavus šiuos reiškinius apibūdinančius veiksnius, buvo atliktas tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės vertinimas Europos Sąjungos kontekste. Pirmame skyriuje nagrinėjami korupcijos bei gyvenimo kokybės teoriniai aspektai. Antrame skyriuje aprašomi pasirinkti metodai - antrinių statistinių duomenų lyginamoji ir loginė analizė, koreliacinė - regresinė analizė bei iškeliamos hipotezės tyrimui atlikti. Trečioje darbo dalyje atliktas tyrimas, atskleidė, kad reikšmingas ryšys tarp korupcijos suvokimo šalyse ir tirtų gyvenimo kokybės rodiklių nebuvo patvirtinamas, kadangi keltos hipotezės pasitvirtino tik vienai šaliai iš tiriamų grupių pagal įstojimo į Europos Sąjungos metus. Tik Suomijoje nustatytas reikšmingas ryšys, kur bloga korupcijos padėtis gerina vidutinį pajamų lygį šalye. Vengrijoje bloga korupcijos padėtis turėjo reikšmingą tarpusavio ryšį su aukštais teigiamais užimtumo rezultatais. Italijoje hipotezės pasitvirtino, kur nustatyta, kad aukštas korupcijos lygis skatino nusikalstamumą šalyje, tačiau tuo pat metu vis didenis gyventojų skaičius įgyjo aukšąjį įšsilavinimą. Tiriant paskutinę hipotezę reikšmingi ryšiai tiriamų šalių grupėje nebuvo nustatyti.

Pagrindiniai žodžiai: korupcija; gyvenimo kokybė; tarpusavio ryšiai.

Gasperavičiūtė A. (2021). *Assessment of the links between corruption and quality of life in the context of the European Union* (master thesis). Vilnius: Mykolas Romeris University

ANNOTATION

After examining the theoretical aspects of corruption and quality of life in the master's final work, as well as analyzing the factors describing these phenomena, an assessment of the relationship between corruption and quality of life was carried out in the context of the European Union. The first chapter deals with the theoretical aspects of corruption and quality of life. The second chapter describes the chosen methods - comparative and logical analysis of secondary statistics, correlation - regression analysis and raises hypotheses for the study. The study carried out in the third part of the work revealed that the significant link between the perception of corruption in the countries and the quality of life indicators studied was not confirmed, since the hypotheses of the ferry were confirmed for only one of the groups surveyed according to the year of accession to the European Union. Only in Finland has a

significant link been established, where the bad state of corruption improves the average level of income in the country. In Hungary, the bad state of corruption has a significant interrelationship with the high positive employment performance. In Italy, hypotheses have been confirmed where high levels of corruption have been found to encourage crime in the country, but at the same time an increasing number of the population are gaining high education. In the last hypothesis, no significant relationship was found in the group of countries studied.

Key words: corruption; quality of life; links between.

Gasperavičiūtė A. (2021). *Tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės vertinimas Europos Sąjungos kontekste* (magistro baigiamasis darbas). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame darbe tema *"Tarpusavio ryšių tarp korupcijos ir gyvenimo kokybės vertinimas Europos Sąjungos kontekste"* yra nagrinėjami korupcijos ir gyvenimo kokybės teoriniai aspektai. Gilinamasi į šių reiškinių veiksnius bei tarpusavio ryšius. Tiriama tema yra aktuali ir vis dažniau aptinkama mokslinėje literatūroje. Visuomenėje apie korupcijos reiškinį kalbama dažnai, tačiau pasigendama, kaip tai veikia gyventojų gyvenimo kokybę, ar kokias konkrečias gyvenimo kokybės temas tai paliečia.

Mokslinėje literatūroje randama tyrimų panašia tema, tačiau pasigendama detalesnės analizės, vertinimo, kokie tarpusavio ryšiai sieja gyvenimo kokybę ir korupciją šalyje. Tad atliekamam tyrimui nustatomas darbo objektas - korupcijos ir gyvenimo kokybės ryšys Europos Sąjungos šalyse. Tyrimo tikslas – įvertinus korupcijos ir gyvenimo kokybės rodiklių tarpusavio ryšius Europos Sąjungos šalyse suranguoti Europos Sąjungos šalis pagal tarpusavio ryšių stiprumą. Taip pat tyrimo tikslui pasiekti iškelti darbo uždaviniai: išanalizuoti korupcijos ir gyvenimo kokybės tarpusavio ryšius teoriniu aspektu; pateikti korupcijos ir gyvenimo kokybės tarpusavio ryšių vertinimo metodoligiją; atlikti korupcijos ir gyvenimo kokybės tarpusavio ryšių vertinimą Europos Sąjungos šalyse. Tyrimo metodai: palyginamoji ir sisteminė mokslinės literaturos analizė, antrinių statistinių duomenų lyginamoji ir loginė analizė, koreliacinė - regresinė analizė. Tyrimo metu iškeliamos 5 hipotezės, kurias siekiama patvirtinti arba atmesti nustatant gyvenimo kokybės ir korupcijos tarpusavio ryšius Europos Sąjungos kontekste.

Atliktas tyrimas atskleidė, kad reikšmingas ryšys tarp korupcijos suvokimo šalyse ir tirtų gyvenimo kokybės rodiklių nebuvo patvirtinamas, kadangi keltos hipotezės pasitvirtino tik vienai šaliai iš tiriamų grupių pagal įstojimo į Europos Sąjungos metus. Tik Suomijoje nustatytas reikšmingas ryšys, kur bloga korupcijos padėtis gerino vidutinį pajamų lygį šalye. Vengrijoje bloga korupcijos padėtis turėjo reikšmingą tarpusavio ryšį su aukštais teigiamais užimtumo rezultatais. Italijoje hipotezės pasitvirtino, kur nustatyta, kad aukštas korupcijos lygis t skatino nusikalstamumą šalyje, tačiau tuo pat metu vis didesnis gyventojų skaičius įgijo aukštąjį įšsilavinimą. Tiriant paskutinę hipotezę reikšmingi ryšiai tiriamų šalių grupėje nebuvo nustatyti.

Gasperavičiūtė A. (2021). *Assessment of the links between corruption and quality of life in the context of the European Union* (master thesis). Vilnius: Mykolas Romeris University

SUMMARY

The master's final work on the topic *"Assessment of the links between corruption and quality of life in the context of the European Union"* deals with the theoretical aspects of corruption and quality of life. The factors and interrelationships between these phenomena are deepened. The research is relevant and is increasingly found in the scientific literature. In society, the phenomenon of corruption is often talked about, but it is lacking in how it affects the quality of life of the population or what specific quality of life topics it touches on.

Research on a similar topic is found in the scientific literature, but there is a lack of more detailed analysis, assessment of the interrelationships between quality of life and corruption in the country. Thus, the object of the work is established for the ongoing investigation - the link between corruption and quality of life in the countries of the European Union. The aim of the work is to rank the countries of the European Union according to the strength of the links between the countries of the European Union, taking into account the interrelationships between corruption and quality of life indicators. Also, to achieve the purpose of the investigation, the tasks of work were set: to analyze the links between corruption and quality of life from a theoretical point of view; provide a method for assessing the links between corruption and quality of life; carry out an assessment of the links between corruption and quality of life in the countries of the European Union. Research methods: comparative and systematic analysis of scientific literature, comparative and logical analysis of secondary statistics, correlation - regressive analysis. The study raises 5 hypotheses aimed at confirming or rejecting the links between quality of life and corruption in the context of the European Union.

The study revealed that the significant link between the perception of corruption in the countries and the quality of life indicators studied is not confirmed, as the hypotheses of ferrying have been confirmed for only one country of the groups surveyed in terms of the year of accession to the European Union. Only in Finland has a significant link been established, where the bad state of corruption improves the average level of income in the country. In Hungary, the bad state of corruption has a significant interrelationship with the high positive employment performance. In Italy, hypotheses have been confirmed where high levels of corruption have also been found to encourage crime in the country, but at the same time an increasing population is gaining higher education. In the last hypothesis, no significant relationship was found in the group of countries studied.

PRIEDAI

Hipotezės H1 analizės rezultatai

H1: Didėjanti korupcija turėjo teigiamos įtakos vidutiniam pajamų lygiui Europos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1973-1995 metais.

Correlations

		Airija - Pajamos	Airija - Korupcija
Airija - Pajamos	Pearson Correlation	1	.459
	Sig. (2-tailed)		.253
	N	8	8
Airija - Korupcija	Pearson Correlation	.459	1
	Sig. (2-tailed)	.253	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.459[a]	.210	.079	2160.72643

a. Predictors: (Constant), Airija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-18574.958	32206.181		-.577	.585
	Airija - Korupcija	557.833	441.056	.459	1.265	.253

a. Dependent Variable: Airija - Pajamos

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7468272.667	1	7468272.667	1.600	.253[b]
	Residual	28012432.208	6	4668738.701		
	Total	35480704.875	7			

a. Dependent Variable: Airija - Pajamos

b. Predictors: (Constant), Airija - Korupcija

Correlations

		Danija - Pajamos	Danija - Korupcija
Danija - Pajamos	Pearson Correlation	1	-.859**
	Sig. (2-tailed)		.006
	N	8	8
Danija - Korupcija	Pearson Correlation	-.859**	1
	Sig. (2-tailed)	.006	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.859[a]	.738	.695	698.69655

a. Predictors: (Constant), Danija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	83818.749	13391.143		6.259	.001
	Danija - Korupcija	-614.823	149.388	-.859	-4.116	.006

a. Dependent Variable: Danija - Pajamos

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	8268906.311	1	8268906.311	16.938	.006[b]
	Residual	2929061.189	6	488176.865		
	Total	11197967.500	7			

a. Dependent Variable: Danija - Pajamos

b. Predictors: (Constant), Danija - Korupcija

Correlations

		Graikija - Pajamos	Graikija - Korupcija
Graikija - Pajamos	Pearson Correlation	1	-.778*
	Sig. (2-tailed)		.023
	N	8	8
Graikija - Korupcija	Pearson Correlation	-.778*	1
	Sig. (2-tailed)	.023	
	N	8	8

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.778[a]	.605	.539	460.48357

a. Predictors: (Constant), Graikija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	13661.713	1865.663		7.323	.000
	Graikija - Korupcija	-128.719	42.481	-.778	-3.030	.023

a. Dependent Variable: Graikija - Pajamos

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1946812.768	1	1946812.768	9.181	.023[b]
	Residual	1272270.732	6	212045.122		
	Total	3219083.500	7			

a. Dependent Variable: Graikija - Pajamos

b. Predictors: (Constant), Graikija - Korupcija

Correlations

		Ispanija - Pajamos	Ispanija - Korupcija
Ispanija - Pajamos	Pearson Correlation	1	.122
	Sig. (2-tailed)		.773
	N	8	8
Ispanija - Korupcija	Pearson Correlation	.122	1
	Sig. (2-tailed)	.773	
	N	8	8

Correlations

		Portugalija - Pajamos	Portugalija - Korupcija
Portugalija - Pajamos	Pearson Correlation	1	-.106
	Sig. (2-tailed)		.802
	N	8	8
Portugalija - Korupcija	Pearson Correlation	-.106	1
	Sig. (2-tailed)	.802	
	N	8	8

Correlations

		Austrija - Pajamos	Austrija - Korupcija
Austrija - Pajamos	Pearson Correlation	1	.875**
	Sig. (2-tailed)		.004
	N	8	8
Austrija - Korupcija	Pearson Correlation	.875**	1
	Sig. (2-tailed)	.004	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.875[a]	.766	.727	741.07517

a. Predictors: (Constant), Austrija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-4785.887	6441.073		-.743	.486
	Austrija - Korupcija	387.078	87.412	.875	4.428	.004

a. Dependent Variable: Austrija - Pajamos

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10769001.065	1	10769001.065	19.609	.004[b]
	Residual	3295154.435	6	549192.406		
	Total	14064155.500	7			

a. Dependent Variable: Austrija - Pajamos

b. Predictors: (Constant), Austrija - Korupcija

Correlations

		Suomija - Pajamos	Suomija - Korupcija
Suomija - Pajamos	Pearson Correlation	1	-.770*
	Sig. (2-tailed)		.025
	N	8	8
Suomija - Korupcija	Pearson Correlation	-.770*	1
	Sig. (2-tailed)	.025	
	N	8	8

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.770[a]	.593	.525	471.46257

a. Predictors: (Constant), Suomija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	45171.973	7227.618		6.250	.001
	Suomija - Korupcija	-243.072	82.227	-.770	-2.956	.025

a. Dependent Variable: Suomija - Pajamos

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1942390.297	1	1942390.297	8.739	.025[b]
	Residual	1333661.703	6	222276.951		
	Total	3276052.000	7			

a. Dependent Variable: Suomija - Pajamos

b. Predictors: (Constant), Suomija - Korupcija

Correlations

		Švedija - Pajamos	Švedija - Korupcija
Švedija - Pajamos	Pearson Correlation	1	-.069
	Sig. (2-tailed)		.871
	N	8	8
Švedija - Korupcija	Pearson Correlation	-.069	1
	Sig. (2-tailed)	.871	
	N	8	8

Hipotezės H2 analizės rezultatai

H2: Didėjanti korupcija teigiamai veikė užimtumo lygį Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2004 metais.

Correlations

		Čekija - Užimtumas	Čekija - Korupcija
Čekija - Užimtumas	Pearson Correlation	1	.890**
	Sig. (2-tailed)		.003
	N	8	8
Čekija - Korupcija	Pearson Correlation	.890**	1
	Sig. (2-tailed)	.003	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.890[a]	.791	.757	1.67416

a. Predictors: (Constant), Čekija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	35.458	8.510		4.167	.006
	Čekija - Korupcija	.752	.158	.890	4.771	.003

a. Dependent Variable: Čekija - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	63.802	1	63.802	22.764	.003[b]
	Residual	16.817	6	2.803		
	Total	80.619	7			

a. Dependent Variable: Čekija - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Čekija - Korupcija

Correlations

		Estija - Užimtumas	Estija - Korupcija
Estija - Užimtumas	Pearson Correlation	1	.944**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	8	8
Estija - Korupcija	Pearson Correlation	.944**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.944[a]	.891	.873	1.05315

a. Predictors: (Constant), Estija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	13.394	9.006		1.487	.188
	Estija - Korupcija	.902	.129	.944	7.003	.000

a. Dependent Variable: Estija - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	54.394	1	54.394	49.042	.000[b]
	Residual	6.655	6	1.109		
	Total	61.049	7			

a. Dependent Variable: Estija - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Estija - Korupcija

Correlations

		Kipras - Užimtumas	Kipras - Korupcija
Kipras - Užimtumas	Pearson Correlation	1	-.355
	Sig. (2-tailed)		.389
	N	8	8
Kipras - Korupcija	Pearson Correlation	-.355	1
	Sig. (2-tailed)	.389	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.355[a]	.126	-.020	3.13780

a. Predictors: (Constant), Kipras - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	88.422	19.583		4.515	.004
	Kipras - Korupcija	-.302	.325	-.355	-.929	.389

a. Dependent Variable: Kipras - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	8.505	1	8.505	.864	.389[b]
	Residual	59.075	6	9.846		
	Total	67.580	7			

a. Dependent Variable: Kipras - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Kipras - Korupcija

Correlations

		Latvija - Užimtumas	Latvija - Korupcija
Latvija - Užimtumas	Pearson Correlation	1	.817*
	Sig. (2-tailed)		.013
	N	8	8
Latvija - Korupcija	Pearson Correlation	.817*	1
	Sig. (2-tailed)	.013	
	N	8	8

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.817[a]	.668	.612	2.07102

a. Predictors: (Constant), Latvija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	23.044	14.378		1.603	.160
	Latvija - Korupcija	.902	.260	.817	3.472	.013

a. Dependent Variable: Latvija - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	51.705	1	51.705	12.055	.013[b]
	Residual	25.735	6	4.289		
	Total	77.440	7			

a. Dependent Variable: Latvija - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Latvija - Korupcija

Correlations

		Lenkija - Užimtumas	Lenkija - Korupcija
Lenkija - Užimtumas	Pearson Correlation	1	-.107
	Sig. (2-tailed)		.800
	N	8	8
Lenkija - Korupcija	Pearson Correlation	-.107	1
	Sig. (2-tailed)	.800	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.107[a]	.012	-.153	3.44452

a. Predictors: (Constant), Lenkija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	80.502	44.774		1.798	.122
	Lenkija - Korupcija	-.197	.743	-.107	-.265	.800

a. Dependent Variable: Lenkija - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	.830	1	.830	.070	.800[b]
	Residual	71.188	6	11.865		
	Total	72.019	7			

a. Dependent Variable: Lenkija - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Lenkija - Korupcija

Correlations

		Lietuva - Užimtumas	Lietuva - Korupcija
Lietuva - Užimtumas	Pearson Correlation	1	.867**
	Sig. (2-tailed)		.005
	N	8	8
Lietuva - Korupcija	Pearson Correlation	.867**	1
	Sig. (2-tailed)	.005	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.867[a]	.752	.711	1.92546

a. Predictors: (Constant), Lietuva - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-21.879	22.450		-.975	.367
	Lietuva - Korupcija	1.647	.386	.867	4.266	.005

a. Dependent Variable: Lietuva - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	67.454	1	67.454	18.194	.005[b]
	Residual	22.244	6	3.707		
	Total	89.699	7			

a. Dependent Variable: Lietuva - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Lietuva - Korupcija

Correlations

		Malta - Užimtumas	Malta - Korupcija
Malta - Užimtumas	Pearson Correlation	1	-.538
	Sig. (2-tailed)		.169
	N	8	8
Malta - Korupcija	Pearson Correlation	-.538	1
	Sig. (2-tailed)	.169	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.538[a]	.289	.171	4.10520

a. Predictors: (Constant), Malta - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	139.606	44.270		3.154	.020
	Malta - Korupcija	-1.238	.792	-.538	-1.564	.169

a. Dependent Variable: Malta - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	41.199	1	41.199	2.445	.169[b]
	Residual	101.116	6	16.853		
	Total	142.315	7			

a. Dependent Variable: Malta - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Malta - Korupcija

Correlations

		Slovakija - Užimtumas	Slovakija - Korupcija
Slovakija - Užimtumas	Pearson Correlation	1	.604
	Sig. (2-tailed)		.113
	N	8	8
Slovakija - Korupcija	Pearson Correlation	.604	1
	Sig. (2-tailed)	.113	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.604[a]	.365	.259	2.87598

a. Predictors: (Constant), Slovakija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	14.824	29.080		.510	.628
	Slovakija - Korupcija	1.093	.589	.604	1.857	.113

a. Dependent Variable: Slovakija - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	28.532	1	28.532	3.450	.113[b]
	Residual	49.628	6	8.271		
	Total	78.160	7			

a. Dependent Variable: Slovakija - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Slovakija - Korupcija

Correlations

		Slovėnija - Užimtumas	Slovėnija - Korupcija
Slovėnija - Užimtumas	Pearson Correlation	1	.444
	Sig. (2-tailed)		.271
	N	8	8
Slovėnija - Korupcija	Pearson Correlation	.444	1
	Sig. (2-tailed)	.271	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.444[a]	.197	.063	3.49540

a. Predictors: (Constant), Slovėnija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	6.574	53.062		.124	.905
	Slovėnija - Korupcija	1.077	.888	.444	1.214	.271

a. Dependent Variable: Slovėnija - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	17.993	1	17.993	1.473	.271[b]
	Residual	73.307	6	12.218		
	Total	91.300	7			

a. Dependent Variable: Slovėnija - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Slovėnija - Korupcija

Correlations

		Vengrija - Užimtumas	Vengrija - Korupcija
Vengrija - Užimtumas	Pearson Correlation	1	-.962**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	8	8
Vengrija - Korupcija	Pearson Correlation	-.962**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.962[a]	.925	.913	1.53106

a. Predictors: (Constant), Vengrija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	125.194	6.493		19.280	.000
	Vengrija - Korupcija	-1.126	.130	-.962	-8.632	.000

a. Dependent Variable: Vengrija - Užimtumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	174.674	1	174.674	74.515	.000[b]
	Residual	14.065	6	2.344		
	Total	188.739	7			

a. Dependent Variable: Vengrija - Užimtumas

b. Predictors: (Constant), Vengrija - Korupcija

Hipotezės H3 analizės rezultatai

H3: Mažėjanti korupcija mažino nusikalstamumą Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 metais.

Correlations

		Belgija - Nusikalstamumas	Belgija - Korupcija
Belgija - Nusikalstamumas	Pearson Correlation	1	.100
	Sig. (2-tailed)		.813
	N	8	8
Belgija - Korupcija	Pearson Correlation	.100	1
	Sig. (2-tailed)	.813	
	N	8	8

Correlations

		Italija - Nusikalstamumas	Italija - Korupcija
Italija - Nusikalstamumas	Pearson Correlation	1	-.863**
	Sig. (2-tailed)		.006
	N	8	8
Italija - Korupcija	Pearson Correlation	-.863**	1
	Sig. (2-tailed)	.006	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.863[a]	.745	.702	1.83342

a. Predictors: (Constant), Italija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	45.318	7.392		6.131	.001
	Italija - korupcija	-.659	.158	-.863	-4.182	.006

a. Dependent Variable: Italija - Nusikalstamumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	58.786	1	58.786	17.489	.006[b]
	Residual	20.169	6	3.361		
	Total	78.955	7			

a. Dependent Variable: Italija - Nusikalstamumas

b. Predictors: (Constant), Italija - Korupcija

Correlations

		Liuksenburgas - Nusikalstamumas	Liuksenburgas - Korupcija
Liuksenburgas - Nusikalstamumas	Pearson Correlation	1	.440
	Sig. (2-tailed)		.276
	N	8	8
Liuksenburgas - Korupcija	Pearson Correlation	.440	1
	Sig. (2-tailed)	.276	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.440[a]	.193	.059	1.92049

a. Predictors: (Constant), Liuksenburgas - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-28.806	35.062		-.822	.443
	Liuksenburgas - korupcija	.516	.431	.440	1.199	.276

a. Dependent Variable: Liuksenburgas - Nusikalstamumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5.299	1	5.299	1.437	.276[b]
	Residual	22.130	6	3.688		
	Total	27.429	7			

a. Dependent Variable: Liuksenburgas - Nusikalstamumas

b. Predictors: (Constant), Liuksenburgas - Korupcija

Correlations

		Nyderlandai - Nusikalstamumas	Nyderlandai - Korupcija
Nyderlandai - Nusikalstamumas	Pearson Correlation	1	.608
	Sig. (2-tailed)		.110
	N	8	8
Nyderlandai - Korupcija	Pearson Correlation	.608	1
	Sig. (2-tailed)	.110	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.608[a]	.370	.264	1.00226

a. Predictors: (Constant), Nyderlandai - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-53.300	37.622		-1.417	.206
	Nyderlandai - Korupcija	.851	.454	.608	1.875	.110

a. Dependent Variable: Nyderlandai - Nusikalstamumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3.533	1	3.533	3.517	.110[b]
	Residual	6.027	6	1.005		
	Total	9.560	7			

a. Dependent Variable: Nyderlandai - Nusikalstamumas

b. Predictors: (Constant), Nyderlandai - Korupcija

Correlations

		Prancūzija - Nusikalstamumas	Prancūzija - Korupcija
Prancūzija - Nusikalstamumas	Pearson Correlation	1	-.448
	Sig. (2-tailed)		.266
	N	8	8
Prancūzija - Korupcija	Pearson Correlation	-.448	1
	Sig. (2-tailed)	.266	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.448[a]	.201	.067	.84414

a. Predictors: (Constant), Prancūzija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	44.415	24.040		1.848	.114
	Prancūzija - Korupcija	-.469	.382	-.448	-1.227	.266

a. Dependent Variable: Prancūzija - Nusikalstamumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1.073	1	1.073	1.506	.266[b]
	Residual	4.275	6	.713		
	Total	5.349	7			

a. Dependent Variable: Prancūzija - Nusikalstamumas

b. Predictors: (Constant), Prancūzija - Korupcija

Correlations

		Vokietija - Nusikalstamumas	Vokietija - Korupcija
Vokietija - Nusikalstamumas	Pearson Correlation	1	.656
	Sig. (2-tailed)		.077
	N	8	8
Vokietija - Korupcija	Pearson Correlation	.656	1
	Sig. (2-tailed)	.077	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.656[a]	.430	.335	.46537

a. Predictors: (Constant), Vokietija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-13.100	12.479		-1.050	.334
	Vokietija - Korupcija	.332	.156	.656	2.128	.077

a. Dependent Variable: Vokietija - Nusikalstamumas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	.981	1	.981	4.528	.077[b]
	Residual	1.299	6	.217		
	Total	2.280	7			

a. Dependent Variable: Vokietija - Nusikalstamumas

b. Predictors: (Constant), Vokietija - Korupcija

Hipotezės H4 analizės rezultatai

H4: Mažėjanti korupcija didino gyventojų skaičių, kurie įgyjo aukštąjį išsilavinimą šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 1958 metais.

Correlations

		Belgija - Gyventojų išsilavinimas	Belgija - Korupcija
Belgija - Gyventojų išsilavinimas	Pearson Correlation	1	-.290
	Sig. (2-tailed)		.486
	N	8	8
Belgija - Korupcija	Pearson Correlation	-.290	1
	Sig. (2-tailed)	.486	
	N	8	8

Correlations

		Italija - Gyventojų išsilavinimas	Italija - Korupcija
Italija - Gyventojų išsilavinimas	Pearson Correlation	1	.965**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	8	8
Italija - Korupcija	Pearson Correlation	.965**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	8	8

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.965[a]	.932	.920	.35347

a. Predictors: (Constant), Italija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	2.861	1.425		2.008	.091
	Italija - Korupcija	.274	.030	.965	9.035	.000

a. Dependent Variable: Italija - Gyventojų išsilavinimas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	10.199	1	10.199	81.633	.000[b]
	Residual	.750	6	.125		
	Total	10.949	7			

a. Dependent Variable: Italija - Gyventojų išsilavinimas

b. Predictors: (Constant), Italija - Korupcija

Correlations

		Liuksenburgas - Gyventojų išsilavinimas	Liuksenburgas - Korupcija
Liuksenburgas - Gyventojų išsilavinimas	Pearson Correlation	1	-.158
	Sig. (2-tailed)		.709
	N	8	8
Liuksenburgas - Korupcija	Pearson Correlation	-.158	1
	Sig. (2-tailed)	.709	
	N	8	8

Correlations

		Nyderlandai - Gyventojų išsilavinimas	Nyderlandai - Korupcija
Nyderlandai - Gyventojų išsilavinimas	Pearson Correlation	1	-.798*
	Sig. (2-tailed)		.017
	N	8	8
Nyderlandai - Korupcija	Pearson Correlation	-.798*	1
	Sig. (2-tailed)	.017	
	N	8	8

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.798[a]	.638	.577	1.34869

a. Predictors: (Constant), Nyderlandai - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients B	Unstandardized Coefficients Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
1	(Constant)	195.600	50.625		3.864	.008
	Nyderlandai - Korupcija	-1.985	.611	-.798	-3.249	.017

a. Dependent Variable: Nyderlandai - Gyventojų išsilavinimas

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	19.201	1	19.201	10.556	.017[b]
	Residual	10.914	6	1.819		
	Total	30.115	7			

a. Dependent Variable: Nyderlandai - Gyventojų išsilavinimas

b. Predictors: (Constant), Nyderlandai - Korupcija

Correlations

		Prancūzija - Gyventojų išsilavinimas	Prancūzija - Korupcija
Prancūzija - Gyventojų išsilavinimas	Pearson Correlation	1	.037
	Sig. (2-tailed)		.931
	N	8	8
Prancūzija - Korupcija	Pearson Correlation	.037	1
	Sig. (2-tailed)	.931	
	N	8	8

Correlations

		Vokietija - Gyventojų išsilavinimas	Vokietija - Korupcija
Vokietija - Gyventojų išsilavinimas	Pearson Correlation	1	-.117
	Sig. (2-tailed)		.782
	N	8	8
Vokietija - Korupcija	Pearson Correlation	-.117	1
	Sig. (2-tailed)	.782	
	N	8	8

Hipotezės H5 analizės rezultatai

H5: Mažėjanti korupcija mažino GINI indeksą Europos Sąjungos šalyse, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007-2013 metais.

Correlations

		Bulgarija - GINI	Bulgarija - Korupcija
Bulgarija - GINI	Pearson Correlation	1	.566
	Sig. (2-tailed)		.144
	N	8	8
Bulgarija - Korupcija	Pearson Correlation	.566	1
	Sig. (2-tailed)	.144	
	N	8	8

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.566[a]	.320	.207	2.30495

a. Predictors: (Constant), Bulgarija - Korupcija

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-24.436	36.820		-.664	.532
	Bulgarija - Korupcija	1.478	.879	.566	1.682	.144

a. Dependent Variable: Bulgarija - GINI

ANOVA[a]

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	15.022	1	15.022	2.828	.144[b]
	Residual	31.877	6	5.313		
	Total	46.899	7			

a. Dependent Variable: Bulgarija - GINI

b. Predictors: (Constant), Bulgarija - Korupcija

Correlations

		Kroatija - GINI	Kroatija - Korupcija
Kroatija - GINI	Pearson Correlation	1	-.057
	Sig. (2-tailed)		.894
	N	8	8
Kroatija - Korupcija	Pearson Correlation	-.057	1
	Sig. (2-tailed)	.894	
	N	8	8

Correlations

		Rumunija - GINI	Rumunija - Korupcija
Rumunija - GINI	Pearson Correlation	1	-.083
	Sig. (2-tailed)		.845
	N	8	8
Rumunija - Korupcija	Pearson Correlation	-.083	1
	Sig. (2-tailed)	.845	
	N	8	8